

Дилафрӯз Қурбонӣ

КИТОБИ ОРЗУҲО

Дилнавиштаҳои

Дили Тоҷик

Душанбе

«Адиб»

2014

**Сароғози гуфтор номи Худост,
Ки бахшандаву меҳрубон халқроост.**

Аз ҳама азизоне, ки дар роҳи пурфарози
Адабиёт ва дар чопи ин китоб маслиҳатгару
рахбарам будаву ҳастанд, сипосгузорам.

Хусусан, аз волидайнӣ азизам, ки меҳри
суханро дар дилам парвариданд ва ҳамсари
бузургворам, адиба Гули Зард ва бонуи сухан-
вар Марямбонуи Фарғонӣ самимона сипосгу-
зорам.

Дили Тоҷик

Муаллиф: **Дилафрӯз Қурбонӣ**
Виростор: **Мубашшир Акбарзод**
Тароҳии ҷилд: **Ромиш Шералӣ**
Литографӣ,
чоп ва саҳофӣ: **Офсет-империя**
Навбати чоп: **Аввал. 2014**
Адади нашр: **500**

ISBN 978-99947-2-387-4

Пешгуфтор

СУХАНИ ГУФТАНИЕ ДОРАД Ё

Мутолиаи навиштаҳои Дилафрӯзи Қурбониро, ки дар як дафтар гирд оварда, «Китоби орзуҳо» унвон додааст, дар чанд соат ба поён расонидам. Одатан, хондани асаре, ки забонаш равон набошад, бароям ниҳоят кори саб аст, балки имконнопазир. Басо осори адибони машҳури ҷаҳонро, ки солҳо дар таманно ба даст оварданашон месӯхтам, дар баргардониши тарҷумонҳои камхунаро ақаллан то ним

хонда натавониста, як сӯ гузоштаам. Чун навроҳи ҷодаи душворписанди адабиёт – Дилафрӯзи Қурбонӣ ин маҷмӯаро пеш аз чоп ба дастам дод, то назари хешро ибоз дорам, тарсам низ ҳамин буд, ки то охир хонда натавонам. Хушбахтона, аз ин саҳфа ба он саҳфа мегузаштам, лаззати маънавӣ мебурдам, ҳамин тавр беҳабар мондам, ки ба охирсухани он расида будам. Ба дил меғуфтам, ки «қисса кӯтоҳ асту афсӯс, шаб дароз».

Сабки нигориши хосе дорад Дилафрӯз. Ӯ дар асоси мушоҳидаҳои ҳаррӯза ҳикояҳои хурд-хурд менависад. Хонанда гоҳе жанри навиштаҳои муаллифро тафриқа карда наметавонад: достони хурд аст ё новелла, ёддошт аст ё панднома? (Худи нигоранда низ дар ин боб ишорате накардааст.) Ба андешаи банда, ба кадом намуди адабӣ тааллуқ доштани ҷакидаи қалами адиб муҳим нест. Муҳим он бошад, ки ин бонуи хомабадаст ба дигарон сухани гуфтани дораду онро бо забони шеваи сода рӯйи коғаз мерезад. Хонанда бо шавқ мутолиа мекунад ва баъди хатмаш дар атрофи он «дилнавиштаҳо», ки муаллифаш тахаллуси Дили Тоҷик дорад, ба андеша меафтад.

Рисолати нависанда, пеш аз ҳама, тарбияти инсонии комил буда, ба мақсад он гаҳ мерасад, ки бо истифода аз таҷрибаи талху ширинии зиндагӣ суҳанварӣ кунад, ҳунармандона сужаҳое офарад, ки новобаста ба гузашти давраи замон қиматашон коста нагардад. Ва агар он нависанда бо ҳамаи сифоти мазкур бонуи хонадон, модари фарзандон ва бар замми ин дорандаи дипломи омӯзгорӣ бошад, ин рисолат бояд ба таври боиставу шоиста иҷро шавад. Маҷмӯае, ки дар даст доред, бо навиштае оғоз мегардад, ки «Ассалому алайкум» унвон шуда. Пас, Дилафрӯзи Қурбонӣ рисолати воқеии хешро амиқ дарк карда. Умедворам, ки хонандагон, бешак, баъди мутолиаи ҳикояҳои «Аҷаб зебост!», «Офатат бизанад, илоҳим!», «Хидмати бепул» ва ҷанди дигар ҳамназарам хоҳанд буд.

Банда аз рӯйи табиати қалами хеш аксаран воқеаҳоро бо пирӯзиҳои қаҳрамонон анҷом мебахшам. Вале чӣ метавон кард, ки зиндагӣ оғанда аз хайру шарр аст. Баъзан воқеаву ҳодисаҳое рӯй медиҳанд, ки ... «Худо туро бубахшад» – сужаи ин достони хурд ҷанд лаҳзаҳои охири ҳаёти Саодат ном модари ҷавони

баргаштабахтро бозгӯӣ мекунад, ки дар назари аввал аз сабуксари қаҳрамон дарак медиҳад. Модари ҷавон, ки дар сар падару модар ҳам дорад, бо як таънаи ноҷои шахси сабукмағзе (аслан ин баҳона бояд бошад, на сабаб) худро оташ мезанад. Табиист, ки ӯ аз карда пушаймон ҳам мешаваду дар дами марг пеши зодмандон узр ҳам мецоҳад. Ба андешаи камина, агар муаллиф дунёи ботинии Саодатро пеши хонандааш мекушод, сабаби аслии дар лаҳзаи «аффе́кт» ба худсӯзӣ даст задани қаҳрамони хешро ошкор месохт, комёб мешуд.

Дар зехни ҳар соҳиби қалам баъди хондани асари воқеан арзанда чунин фикр пайдо мешавад: «Кош ин ҷакидаи қалами ман мебуд...» Ба пиндори ин ҷониб, ҳамин ҳавасхӯриҳо (на ҳасадхӯриҳо) дар адабиёти мо боиси ба миён омадани мухаммасбандихову тазмин карданҳо бар ғазалиёти шоирони бузург гардидааст. Дар наср низ гоҳе чунин ҳолатҳо рух медиҳанд. Яъне, нависандагон низ аз ҳамдигар илҳом мегиранд. Ҳикояи басо ширини «Китоби орзу» ҳам, чунонки Дилафрӯзи Қурбонӣ дар поварақ ишорат кардааст, пас аз

мутолиаи «Қиссаҳои Маҷид»-и Ҳушанги Муродии Кирмонӣ эҷод шудааст. Дуо мекунем, ки омӯзишҳо аз ин ҳам бештару хубтар самар диҳанд, доираи мавзӯҳои ҳикояҳои ин эҷодкор васеъ гардад. Дилафрӯзи мо чун ағлаб бонувони насрнавис дар нимароҳи фаъолият ҳастагӣ эҳсос накунад, аз пайи сайқал додани истеъдоди хеш дар талош бошад, то қуллаи баланди эҷодиро фатҳ кунад ва пас аз нахуст-китобаш, ки бо таманно «Китоби орзуҳо» номидаст, осори зиёде ба дасти китобдӯстон расонад.

*Марямбонуи Фарзонӣ,
нависанда, шоира ва барандаи
ҷоизаи ба номи С. Айнӣ
3.05.2014.*

Ассалому алайкум

Бисёр саросемаву бо табъи гирифта сари роҳ баромадам. Дилам хиҷил буд, ки ташхиси супоридаам, бо чӣ натиҷа анҷом мешавад? Оё тахмини духтур тасдиқ мешавад ё рад? Худоё, фақат тасдиқ нашавад.

Дер шуда истодааст. Аввалин таксии пешомадаи холиро боздоштаму зуд нишаста, барои дақиқтар фаҳмидани вақт ба соати телефонам назар андохтам. Ин дам садое ба гӯшам расид, аммо сухани гӯяндаро нафаҳмидам.

Чизе гуфтӣ, додарчон? – мурочиат кардам ба ронанда.

– Гуфтам, ки ассалому алайкум, апа, рӯзатон ба хайр! – посух дод ӯ.

Фикр кардам, аз хешон ё пайвандони дурест, ки барои ман ношинос аст. Синчакорона каме нигоҳ кардам, вале ҳеҷ нашинохтам, ки нашинохтам. Бинобар ин пурсидам:

– Бибахшед додарчон, шуморо нашинохтам...

– Ман хешу табор ё аз шиносҳои шумо нестам, танҳо одатам ин аст, ки бо касе рӯ ба рӯ шавам ё ба мусофиронам ҳатман салом медиҳам. Албатта, аз як тараф бигирем, ҳамамон фарзандони Бобои Одам ҳастему бо ҳам пайвандии азали дорем, вале ин нуктаро дерест фаромӯш кардаем. Қариб ҳама шахсоне, ки саломашон медиҳам, аввал ҳайрон мешаванд, ки чаро саломашон додам, бовар мекунад, апа?...

Ростӣ, чаро мо вақтҳои охир ин расмҳои хуб – салом додан, рӯз ба хайр, шаби хуш орзу намуданро тақрибан фаромӯш кардаем? Ба ҷои салом «Чӣ хелӣ»-ро истифода мебарем, ки на он қадар гӯшнавозу мувофиқи мақсад мебошад. Агар аввал салом диҳему пас аз он пур-

сем, ки: «чӣ хелӣ?», бисёр хуб мебуд. Дар ҳоле ки салом додан аз нигоҳи дини мубини Ислом мустаҳаб аст, посухи он аз воҷибот ба ҳисоб меравад. Саломро қарзи Худо мегӯянд, саломи касеро ба касе расондан низ қарз мебошад, яъне, онро ҳатман бояд расонем, то дар дӯшамон қарз намонад. Дар деҳаҳо ва маҳаллаҳои хурдтар, ки ҳама сокинон маъмулан якдигарро мешиносанд, ба ҳам салом медиҳанд, ҳатто, ба шахсоне ҳам, ки наметиносанду ноошноянд. Вале тасаввур кунед, агар дар шаҳри Душанбе ба роҳгузаре ё умуман одамони ношиноси атрофамон, салом диҳем, бегумон, моро дева наву ба қавли маъруф «бешарик ва 99» мешуморанд.

Субҳ ба хайр, рӯз ба хайр, шом ба хайр - талаби хайр намудан ба атрофиён яке аз беҳтарин амалҳост. Дар бисёре аз кишварҳо, аз ҷумла Россия ин гуфтаҳо ба ҳукми анъана даромадаанд ва ҳамеша мавриди истифода қарор мегиранд. Солҳои зиндагӣ дар Россия инро зиёд мушоҳида кардаам. Ҳангоми субҳ аз хоб бархостан ҳатман аҳли хонавода ба якдигар «Доброе утро» (субҳ ба хайр), рӯзона «Добрый день» (рӯз ба хайр), ҳангоми шом «Добрый вечер» (шом ба хайр) гуфта, рӯзи

хушу бобарорро ба ҳам орзу мекунад. Агар ин амалро фаромӯш кунанд, ҳатман дигарӣ ёдрасаш мекунад: чӣ шуд, забонатро хурдӣ магар, ки қоидаи одамгариро ба ҷо намеорӣ?

Дар кӯчаву хиебон низ ин расмро ба таври ҷиддӣ иҷро мекунад. Дар ҳолати дӯсту ошно ё хешу таборро вохӯрдан ҳатман «Здравствуйте» гуфта, аз якдигар аҳволпурсӣ мекунад. Агар дурусттар диққат кунем, решаи ин калима «Здрав» аз калимаи «Здоровье» иборат аст, ки маънояш «Саломатӣ» мебошад. Вақте мегӯянд, «Здравствуйте», яъне, «ба шумо саломатӣ меҳаҷем». Ҳамон «Ассалому алайкум»-и мо. Ҷавонони рус ба ҷои салом, бештар «привет»-ро ба қор мебаранд, ки мутаассифона, дар ҷавонони мо низ ин калима истифодаи зиёд дорад.

Дар мо агар муҳитҳои қориро ба назар нагирем, дар хонаву манзил ин қоидаҳо кам ба ҷашм меҳӯранд. Ҳатто ҳолатҳои мушоҳида мешаванд, ки вақте як нафар аз аъзои хонавода ба дигарӣ салом диҳад ё рӯзи хушу шаби хуш орзу намояд, мавриди хандаву тамасхур ва истеҳзои атрофиён қарор мегирад.

«Оҳо, ин шахрӣ шудааст-ку! Худашро «културний» мегирад!» – гуфта меҳанданд, ки

ин ҷои таассуф аст. Ақидаи ғалате дар мо рушд кардааст, ки гӯё ба ҷо овардани ин таомули арзишманд танҳо хосси мардуми шаҳр-нишин бошад. Орзуи хайру баракат ва саломатӣ намудан ба якдигар, ба шаҳрӣ ва рустой будани шахс чӣ вобастагӣ дорад, ман намедонам...

Ҳамкоре доштем бо номи Сайфиддин. Ҳар рӯз, ҳангоми ба кор омадан бо ҳама ҳамкорон самимона салому алайк карда, ҳолу аҳвол мепурсид ва мегуфт: «Рӯзатон ба хайру шодӣ бод!» Ин амалро ҳамеша такрор мекард, тарки одат надошт. Танҳо ҳамин як сухани хуш як муҳити босафову сарҳолро ба вучуд меовард. Дигаронро намедонам, шахсан барои ман боиси эҳсоси рӯҳбаландӣ мегашт, ҳарчанд баъзеҳо лабхандҳои маънидоре мезаданд, ба маънии нақс доштани асабҳоиаш. Охир, ӯ тамоман инсонии солимақд буд, танҳо ба ҳама орзуву таманноии хушӣ дошт.

Ба ҷои шаби хуш орзу намудан, сухан ё гуфтаи «машҳур»-и дигаре дорем ва ҳамеша онро истифода мебарем: «Хайр, хобҳои индиский бибинӣ!» Яъне, чӣ? Аз «хобҳои индиский» мо чӣ фоидае мебинем? Дар сурате, ки зиндагии имрӯза бо ҳама заҳмату саҳтиҳоиаш

аз «индиский» садҳо бор пурмочаротар аст ва ин бароямон кофист. Барои ҷисми хаставу афғори мо шабона «хоби хушу бофароғат» зарур аст, то ба фардои пурҷӯшу хурӯш бо қувваю нерӯи тоза қадам бардорем.

– Апа, ба Қароболо расидем! – гуфтани ронанда риштаи хаёлҳоямро канд. Ҳисобӣ карда, бо гомҳои қавию устувор тарафи бинои лозимӣ ҳаракат кардам. Аз ғаму ғуссаам ҳабаре набуд, мисли абрҳои баҳории зудгузар осмони диламро кушоданд. Офтоби умеду орзу ва хушбахтӣ дар замирам партавфишонӣ мекард. Ин ҳама натиҷаи таъсири сеҳрангези як «Салом» буд. Иншоаллоҳ саломатӣ бар ман бармегардад!

Бешак дар гирдобии пуршиддати зиндагӣ дармонда, аз баъзе дастуроти воқеъан судманду арзишманд сарфи назар менамоем. Дар ҳоле, ки он чизе ба мо бештар зарур аст ба он ниёз дорем, саломатию хайру баракат мебошад. Бинобар ин, лозим мешуморам, ки дар сароғози ин дафтар ба хонандагонам чунин мууроҷиат кунам: «Ассалому алайкум, рӯзатон ба хайр»!!!

Китоби орзу

Барои харидани баъзе майда-чайдаҳо ба мағозаи акаи Саидвалӣ даромадам. Аз китоби паҳлӯи тарозуяш, варақеро даронда, маводи лозимиро ба он мепечонд. Фурӯшанда пулашро ҳисоб намуд. Маблағи даркориرو супоридам. Ба хона расида, халтаи хӯроквориро ба дасти бибиям додам. Айёми таътил буд. Ман ҳам «аз бекорӣ кадукорӣ гуфта», он варақҳоеро, ки акаи Саидвалӣ харидаҳои манро

печонда буд, шурӯъ ба хондан кардам. Аслан бибиям чизҳои он халтаро холи карда, ба ман дода, фармуд, ки ба сатили партовҳо андозам. Аммо ман ба хубӣ тозаашон кардам. Шумурда дидам, ки аз 8 саҳифа иборатанд. Шурӯъ намудам ба хондан. Бо завқу ҳаваси беандоза мехондам, вале тоза ба ҷои ҷолибаш расида будам, ки варақҳо тамош шуданд. Қисса нота-мом монд. Эҳ, аҷаб коре шуд. Ҷои ҳаяҷонангезу аҷибаш омада буд. Дар бораи писараке су-хан мерафт, ки мехост аз хонаи падарӣ гуре-зад, вале метарсид. Дар охир ба ин қарор мео-яд, ки бояд гурезад ва аз хона берун мешавад. Мехостам бидонам, ки давомаш бо чӣ меанҷомад. Давида ба дукони акаи Саидвали рафтам.

– Акаи Саидвали, ҳамонро китобро агар меодед, зуд хонда бармегардондам – гуфта-маш.

– Кадом китобро? – сарфаҳм нарафта пурсид ӯ.

– Ҳамон китобе, ки наздатон ҳаст.

– Нафаҳмидам, ту чиро дар назар дорӣ? Охир, ман китобфуруш набошам, – ба кораш машғул гашта, аслан ба гуфтаҳои ман сарфаҳм намерафт акаи Саидвалӣ.

– Акаи Саидвалӣ, илтимос, ҳамон китобе-ро, ки варақҳояшро даронда ҳар чиз мепечонед, ба ман бидиҳед.

– Ман китоб-питоб надорам, бирав дар вақти кор ғам нате, бача!

Ман барои он, ки каме дилашро мулоим кунам, ба тоза намудани болои мизаш машғул гаштам. Чанд бори дигар низ хоҳишамро такрор кардам. Вале ӯ ё кораш зиёд буд, ё хушаш намедод, ки аз паи иҷрои илтимоси ман шавад. Худашро ба нодонӣ андохта корро кашол медод. Ман ҳам барои дилашро ба даст овардан, боз ҳам бо сазо талоши беандоза ёриаш мекардам. Ин лаҳза хостам заҳматамро бибинад ва рӯи мизи пешашро бо тамоми қувват пуф кардам. Аммо гарду хок ба боло нарафта, рост ҷониби акаи Саидвалӣ равон гашт, ки ин замон ҳам шуда, як қуттӣ қандро

аз замин мебардошт. Аз тарс дар чоям шах шудам.

– Эъ бача, ту чӣ кор карда истодаӣ? Охир, болои миз пур аз заррачаҳои намак буд. Акнун чашмонам гӯё дар алов месӯзанд!!! – бо дастонаш чашмонашро молида бо алам гуфт ӯ.

Давида рафта аз хонаамон, ки ба мағоза хеле наздик буд, як косаи калони мисиро пури об карда овардам. Мехостам чашмонашро бишӯям, то шояд каме ба дардаш сабуки биёрад. Пешаш расидам. Нав овоз бароварда, мақсадамро гуфтани будам, ки дастонашро баланд бардошт ва косаи дасти манро аз пушташ зада ба замин афтонд. Оби коса ба рӯи қутии қандҳо рехта, онҳоро тар кард. Дигар акаи Саидвали дар ҳолати вазнини асабоният қарор дошт. Ҳар чӣ ба ин тарафу он тараф нигарист, чизи муносибе наёфт, ки ба сари ман партояд. Қаблан ба фикраш нарасида буд, ки чубе ё чизи дигареро, барои ин гуна рӯзҳо омода намояд. Ҳанӯз ҳам чашмонаш месӯхтанд ва ӯ онҳоро мемолид. Ногоҳ чаш-

мам ба китобе бархӯрд. Давида гирифтамаш. Акаи Саидвали чашмонашро кушод ва маро дар даруни дукон дида, дар ғазаб шуд.

– Аз дукон берун шав, тирмизак! – бо ситеза гуфт.

– Аз барои Худо, гизала нашавед, ман онро хонда зуд бармегардонам, – гуфта, аз дуконаш берун давидам. Ин дам китоб аз дастам лағжида, ба чӯе, ки аз назди дуконаш мегузашт, афтод. Оби чӯй хеле чиркин буд. Зуд китобро чун дурри гаронбаҳо аз чӯй бардоштам.

– Ҳоло ист, ин нағмахоятро ба бибиат меғӯям, – медонист, ки аз бибиям мурданивор метарсам, бинобар ин аз пушти сарам дод зада, маро ӯ чунин таҳдид кард.

Ман бо китоби дастам ба хона не, ба боғи шаҳрӣ рафта, оби тозае ёфтам ва китобро пок кардам. Шурӯъ ба хондан намудам. Вале ҳайҳот, тарбузам аз бағал афтид. Китоб он саҳифаҳои даркорино надошт, ки надошт. Бо ҳазорон яъсу ноумедӣ бараш гардондам. Фақат номи онро хонда аз ёд кардам, то аз ҷое

навашро пайдо намуда бихонам. Акаи Саидвалӣ маълум, ки ба бибиям чизе нагуфта буд.

Рӯзи дигар тамоми китобфурушиҳо ва китобхонаҳои шаҳрро гаштам, вале бефоида. Он китоби орзухоро наёфтам, ки наёфтам. Ташнаеро мемондам, ки ба лабонаш намӣ додаанду нагузоштаанд, то ба серӣ об нӯшад. Бовар кунед, ҳанӯз шавқи хондани давоми он қисса, ки «Фирор аз кӯҳистон» ном дошт, дар дидам ҷӯш мезанад. Чандин бор хостам ин қиссаро худам навишта бихонам, то бидонам ҳоли он писарак чӣ шуд?! Навиштам, вале писандам наомад ва онро пора кардам. Ба ин хотир худам ба навиштан машғул шудам. Ҷустуҷӯи китоб сабаб шуд, ки ба олами зебои китоб ворид шавам. Ба умри сипарӣ кардаам нигаристаму навиштам ва боз ҳам навиштам.

*(Бо илҳом аз китоби «Қиссаҳои Маҷид»-и
Хушанги Муродии Кирмонӣ.)*

Ангуштарӣ

Аз назди дуконҳои тилофурӯшии бозори Корвон мегузаштем. Ҷавонмардони синну солшон гуногун зуд моро ихота намуда «Тило мехарем, апа, тилои фурӯшӣ дорӣ? Ман қимат мехарамаш»-гӯён ба ҳамдигар фурсати дуруст ҳарфзанӣ намедоданд. Бо азобе аз ҳалқаи онҳо раҳида, ба дӯконе даромадем, то дӯстам, ки мақсади ангуштарӣ харидан дошт, диҳоҳашро барои худ интиҳоб кунад. Баъди давр задани якчанд дӯкони тилофурӯшӣ дар охир интиҳобаш рӯи як ангуштари нигинсабз қарор ги-

рифт. Нарху наво кард, савдояшон пухт ва дар охири кор дӯстам музаффарона якеро ба ангушт кард ва аз банда пурсид:

– Чи тур аст ба назарат? Хеле зебост, ҳамин тавр не?

– Бале, бисёр зебид, муборак бошад, илоҳӣ, ҳамеша ба хурсандӣ истифода барӣ!

– Ташаккур, дӯстам, барои таманниёти нек! Акнун навбати ту! Биё, боз барои ту як давр мезанем. Бибинем, ту чӣ гунаашро мепи-сандӣ!

– Раҳмат, ман ангуштарӣ хариданӣ не-стам, танҳо як рӯймолу як либоси махмали гулдор мегирам.

– Агар пулат нарасад, ман ҳамроҳам до-рам, медиҳам, баъдан медиҳӣ.

– Не, мушкил сари пулаш нест.

– Пас, сари чист? Ман намефаҳмам, ҳоло он қадар пир нестӣ, аммо мисле, ки мурғи ди-лат дер боз мурдааст. На ороише мекунӣ, на рангу боре ба рӯят мезанӣ, на гӯшвореву на ан-гуштаре мекунӣ. Мисли кампирҳои асри нуз-дахум, шояд аз он ҳам пештар. Зани ҷавон бо-яд як зарра ба худаш аҳаммият диҳад, ба ху-

даш бирасад. Оҳой, дӯстам, боз язна ба ягон оимчаи «фасон» хушаш наравад. Он вақт пушаймон мешавӣ, аммо судат намекунад. Ё шояд язна намегузорад, ки худатро оро диҳӣ? Рашк мекунад? Хайр, роставро гӯй, асли воқеа чист?

– На ину на он.

– Чӣ тур на ину на он? Пас, чӣ?

– Эҳ, дугона, зеварбадбинии ман реша дар гузашта дорад, дар гузаштаи дур.

– Оҳо, хеле ҷолиб, бигӯ бишназем, дӯстам.

– Ин қиссаи дуру дароз аст. Дар байни бозор намешавад онро нақл кард.

– Ман дар сари роҳ, берун аз бозор як қаҳвахонаи олӣ дидаам, он ҷо меравем. Сари як финҷон қаҳва нақли туро аз дилу ҷон гӯш мекунам.

Он вақтҳо хеле хурд будам. Шояд синфи як ҳам намехондам. Оре, дақиқ намехондам, чун соли аввали мактабрав шуданам, хоҳарам ба дунё омада буд. Аммо ҳангоми рух додани ин воқеа асаре аз Мехрафрӯз набуд. Фарзанди аввалӣ будам дар хонадон. Ва табиист, ки ҳама лутфу меҳрубонии волидайнӣ ғамхорам

танҳо нисори банда мегашт. Аз хурдӣ ба ман таваҷҷуҳ зиёд менамуданд, хусусан модарам, ки хеле зани ҳунарманду дӯзандаи хуб буд. Куртаҳое медӯхт, ки хеле зебову дилнишин буданд. Маҷаллаҳои ҳамонвақтаи даврони Шӯравиро варақ мезад, агар тарҳи пирохане писандашон мешуд, ҳатман онро бароям медӯхт. Ба ман мепӯшонд ва бо ҳавас тамошо мекард. Ман аз ин гуна либосҳо зиёд доштам. Яъне, танҳо барои меҳмониравӣ набуданд. Дар бозӣ ҳам аз ҳамин гуна либосҳои зебои дӯхти модарам мепӯшидам. Аксари вақтҳо мавриди рашқу ҳасади дугонаҳоям қарор мегирифтам.

– Ин куртаи урусӣ дора, дар бозӣ танаш намегирем.

– Оҳо, дар ин ҷоҳояш банд бастай, ай қафош думаш мондиан, ҳа-ҳа-ҳа.

Мавҷи хандаи дӯстонам баланд мешуд ва ман музтару ҳайрон мемондам. Баъзан давида хона меомадаму бо гиряву шеван аз модарам талаб мекардам, ки он «дум»-ро бибурад.

– А, духта, ин тасмаи миёнаш аст, агар инро бибурем, беzeb мешавад.

– Не очачон, бигиранш, ҳама маро масхара кардестан, «дум дора» меган.

– Эҳ, девонача, онҳо, ки худашон ин гуна куртаи зебо надоранд, аз бахилӣ ҳар чӣ меғӯянд. Баъд ту ғам мехурӣ? Одам бояд фикри худашро дошта бошад. Ҳар коре, ки дар зиндагӣ бикунӣ, касе пайдо мешаваду ҳарфе ба ту мезанад, вале ту каллаи худатро кор фармо. Як ба сару либосҳои худашон аҳаммият бидеҳ, чӣ мепӯшанд. Як куртаро як ҳафта ба бар мекунанд, ки дар чирку хок гум мешавад. Ақалан ҳамонро тез-тез шӯста намепошанд, ки як зарра тозатар бошад, хуш-рӯтар бошад.

Баъди дилбардориҳои модарам каме оромтар шуда баргаштам сари бозиям.

– Клатата ай кҷо халидӣ, Дил? – пурсид як дӯсти аз ман хурдтарам бо ҳавас ба куртаам нигоҳ карда.

– Очам духтай.

– Кайфат, очаи ма ихелӣ духта наметона.

– Ягон «материал» биёр, ба очам меғӯм, то барои ту ҳам бидӯзад.

Аз шодӣ чашмонаш барқ заданд ва бо

аломати ризо сар чунбонд. Вале дере нагузашта, боз боиси хандаву мазоҳи дӯстонам қарор гирифтам. Ин дафъа ба хона омадам ва гирияро бардоштам, ки бандҳои остини куртаамро модарам бибуранд. Ҳарчанд модарам фаҳмонд, лекин ман ҳам ба хостаам истодагарӣ кардам. Модари бечораам чуз буридани бандҳои зебоне, ки дар сари остинҳоям духта буд, дигар чорае надошт.

Тоқича ҳам доштам. Модарам, ки худ табиатан эҳсоси зебоипарастӣ дошт, оҳиста-оҳиста тухми ин меҳрро дар қалби кӯчаки ман низ кошт. Ман ҳам дигар ба зоҳирам таваҷҷуҳ менамудам. Мекушидам ҳамеша тозаву озода бошам, сару рӯям ҳамеша шуста, мӯйҳои чингилаам доимо шоназада бошанд, ҳарчанд шона карданашон хеле барои ман саҳту дардовар буд. Гоҳе ҳангоми саршӯӣ, вақте модарам ба мӯйҳоям шона мезад, мегиристам, чунки мӯйҳои дарозам дар шона печида дарди саҳту ҷонкоҳе эҷод мекарданд. Дар аввали фасли баҳор, айёми гули бодом маро ба назди очаи Сафаргул бурданд, то гӯшҳоямро барои гӯшворандозӣ сӯроҳ намояд. Боз ҳам дард ка-

шидам. Дарди шадид. Аз ин дард якчанд моҳ азоб кашидам. Зохиран ҷои сӯроҳкардааш хуб набудааст. Ба қавли калонтарҳо, дар рӯи рағ сӯроҳ кардааст, ки то дергоҳ захмаш дуруст намешуд. Чанд вақт моро лозим омад, ки аз марҳами махсус барои ба ҳам овардани захм истифода кунем.

Рӯзе аз дарвозаи ҳавлӣ берун баромадам. Дар назди хонамон дӯкони қишлоқ ҷойгир буд. Кунҷковона ба дари кушодааш нигаристам. Дар пештахтаи мағоза чизе дурахшид. Даромада дидам, ки ангуштарӣ будааст. Ангӯштари хурдакаи оҳанин. Ҳамааш аз оҳан, вале ҷои нигинаш даврашакл сохта шуда, ранги сурхаш карда буданд. Мисле, ки нигини ангуштарӣ бошад. Хеле хушам омад. Дар дилам орзу кардам, аз ин дошта бошам. Омадам ба хона. Модарам машғули нонпазӣ буд.

– Ҷаро зуд баргаштӣ? Бозикунӣ мерам гуфта будӣ?

– Оча, дар магазин як чизак омадаӣ!

– Чӣ омадаӣ?

– Як чизи «фасон»!

– Хай, чӣ будаст он чизи «фасон»? Лента, курта ё туфлича?

– Чалла!

– Чалла?

– Ҳо, очаҷон, як чаллаи ҳамин қадар фасонай, ки то бас гуфтана. Мехарӣ?

– Бачам, ҳолӣ барои чаллахарии ту вақт бисёрай!

– Охир, очаҷон, мефорам дошта бошам.

– Не, гуфтам, не. Тамом, гапро зиёд нақун.

Бо лабу рӯи кашол баргаштам ба кӯча барои бозикунӣ, аммо ҳушу ёдам банди он ангуштари зебои нигинсурх буд. Билахира, чун дидам, ки волидайн барои хариди ангуштари дилхоҳам ҳаракате нишон наметаханд, арзамро бурдам ба бибиям. Бибие, ки хеле дӯстам медошт ва ҳар нозамро ба ҷон меҳарид.

– Чиба отату очат нахаридаанд?

– Очам мега, ҳоло барои чаллакунии ту барвақт аст.

– Хай, ҳамин хел, ки гуфта бошанд, дигар чӣ кор кунем? Хай, камтар бестем, баъдтар меҳарем. Ман худам пенсама, ки гирифтам, ҳатман бароят меҳарам.

– Охир, Фарангису Маърифат ҳам хари-
диян. Дар дасташон чанд рӯзай гаштестан.

– Онҳо харидиян? Доран? Оҳо, набераи ман чӣ камӣ доштааст, ки ҳама дугонаҳояш чалла кунанду ин надоста бошад? Маҳ, и сума бигиру брав, бхар!

– Мома, даррав очаму атамӯ нагӯ, майлаш?

– Чиба?

– Охир, баъд ҷангам мекунамд.

– Хай, ту имрӯз аввал бхар, дар дастат бкун, ман фардо худам ба онҳо меғӯм, ки ҷангат накунамд.

Шодикунон, ҷастухезкунон давида аз дарвоза берун шудам. Ба мағоза расида ҳашасзанон ба мағозачӣ гуфтам:

– Акаи магазинчӣ, ай ана ҳамин чаллаҳоят якто барои ман ҳам бидеҳ!

– Ҳамин оҳаниҳо?

– Ҳо, аз ҳамин нигинсурхҳо.

– Инҳо майдаанд барои чиликҳои ту.

– Хай, як размери калонтарашро бидеҳ.

– Ҳамааш як размерай.

Дудила шудам. Биғирам ё нағирам? Ҳар чӣ бодо, бод!

- Якташа бидеҳ, ака!

Он рӯз то бегоҳ хурсандии маро ҳадду канор набуд. Гӯё тамоми олабро бароям бахшидаанд. Ангуштариро ба ангуштам меандохтаму бо ҳавас менигаристам ва дилам лабрезии фараҳ мешуд. Чӣ қадар зебост, чӣ қадар дилрабост. Хайр, як зарра тангтар ҳаст, вале ишколе надорад. Дар ангушти хурдиям онро андохта будам, чун дар дигар ангуштонам намедаромад. Чун қарор буд, то фардо волидайнам онро набинанд, албатта, аз онҳо пинҳонӣ ин амалҳоро анҷом меодам ва аз диданаш ба танҳояй ҳаловат мебурдам.

Шаб шуд. Ман шабҳо ҳамроҳи бибиям мехобидам. Ба гуфти ҳудаш, «ҳамраҳаки момаш» будам. Пеш аз хобидан бибиям пурсид:

– Ку, чаллатро бинам, духтарам?

Ба дасташ гирифта:

– Оҳо, ин қадар хушрӯ будааст, лекин вақти хобидан онро аз чиликат бигир. Ҳангоми хоб одам бояд зару зеварашро бигираду баъд бихобад.

– Майлаш, момачон.

Аммо ба бозию тамошояш саргарм шуда

хобам бурдааст. Ангуштар дар ангуштам. Саҳар бедор шуда, аввалин коре, ки кардам тафтиши чаллаам буд. Дар ҷояш меистод, вале ангуштам бисёр ғалатӣ менамуд. Хостам берунаш орам. Муваффақ нагаштам. Ҳангоми дастурӯшӯӣ ҳар чӣ кӯшидам, аммо бенатича. Оҳиста-оҳиста дар ҷои ангуштар дардро эҳсос кардам. Дастам дар бағалам ба хона даромадам. Гӯё ҳеҷ коре нашудааст, худамро ба даст гирифта, мисли ҳаррӯза ба хурдани субҳона машғул гаштам. Аммо мисли ҳаррӯза намешуд. Дард кори худашро мекард ва оромишамро аз ман мегирифт. Модарам пурсид:

– Ҷо кардӣ?

– Ҳичӣ.

– Ҷӣ хел ҳичӣ, дар рӯят ранг нест. Ягон ҷоят дард мекунад?

– Дастам, чалама наметонум брорум.

– Кадом чала? Оҳ, хок дар сарум, ин чи кори кардагитай? – ангушти варамкардаи маро дида хуш аз сари модарам парид. Зуд собу ну об оварда, кафк кунонда, кӯшиши ангуштарро баровардан кард. Аммо бефоида. Ҳар чӣ талош ба харҷ дод, натиҷае набахшид.

Ночор ба падарам, ки дар ҳавлӣ ба коре андармон буд, мурочиат кард:

– Атаи Дил, дасти ин духтара бин, чӣ шудай?

– Ин чалара, ки дар дасташ кардай, тез бигиренаш. Барор аз дасташ!

– Ҳамин қадар мекунам, намешава.

Талошҳои падарам низ бесамар анҷомид. Баъди хеле андеша гуфт:

– Мо бояд ҳар чӣ тезтар ин чаларо аз чиликаш бигирем, вагарна варамаш бисёртар шуда, ҳолаш бад мешавад. Бо чанд асбоби оҳанбурӣ низ хост оҳанашро бурида партояд. Бо маҳзи даст расониданаш ба ангуштам нолаи ман ба фалак мепечид. Ночор монд. Баъдҳо фаҳмидам, чаро натавонист коре бикунад. Чун падар буд, таҳаммули шунидани доду фарёди дардолуди маро надошт. Қалби падаронааш инро намебардошт. Ин дам гӯё фикре ба сараш зад:

– Хонаи акаи Абдураззоқ биравен, ку, як бибинаш, чӣ мега? Оҳангарай шояд ягон роҳашро ёбад.

Акаи Абдураззоқ дар оҳангархонааш

машғули кор буд. Аҷаб марди хунармандест. Аз оҳан ҳар гуна асбобҳои лозимии рӯзгор – дос, корд, табар, бел ва ғайра месохт ва муш-кили мардумро то ҳадде ҳал мекард. Ангушти варамкардаи маро бодикқат аз назар гузаронида, хулоса кард:

– Як роҳ дорад ин оҳанро ман бояд зуд бибурам, вагарна лаҳза ба лаҳза варам карда, ҳолашро бад мекунад.

Аз байни асбобҳои корияш як оҳанчаро гирифта, ангушти маро сахт дошта ба рӯи зонуяш гузошт. Додам ба осмон дакка хурд. Дастамро зуд кашидам. Боз дасташро дароз намуда, дастамро гирифта, рӯи зонуяш гузошт ва бо арра буридани ангуштариро оғоз намуд. Гиристам, фарёд задам ва боз дастамро аз зӯри дард кашидам. Дид, ки ин тавр кор хуб пеш намеравад, ба чашмонам нигоҳ карда гуфт:

– Чиба дастата мекашӣ?

– Дард мекуна, – посух додам гириста.

– Дард мекуна? Ҳоли дардро надидаӣ. Агар намонӣ, ки оҳанро ман бурида бигирам, туро мебаранд балнеса, ҳамин чиликта бурида мепартоянд. Баъд маззаи дардро мефаҳмӣ.

Ўра дард меган, ин дарди чиай? Ту духтари зӯрӣ як дам тоқат мекунӣ, ман оҳанаширо бурида мепартоям, ҷонат халос. Набоша отата меғӯм, ҳамун балнеса бибарат, чӣ коре, ки дилшона бфора, баъд мекунан. Хуб, чӣ кор кунам, оҳанро бибурам ё балнеса мерай?

Аз тасавури ин, ки ангуштамро бурида мепартоянд, дар баданам мурғак дамид. Ростӣ, саҳт тарсидам. Тарсидам, ки ангуштамро мебуранду боз дугонаҳоям: «Дили бечилик» гуфта масхараам мекунанд. Фикр карда ба ин хулоса расидам, ки оҳанро ҳамин акаи Абдураззоқ бурида партояд беҳтар аз он аст, ки як умр бечилик бимонам. Ночор бо аломати ризо сарҷунбонидам ва акаи Абдураззоқ кори буриши оҳанро сар кард. Бояд иқрор кунам, ки хеле дардаш саҳт буд. Худо ба сари душмани кас он рӯзи шумро наёварад. Ангуштарӣ дар байни ангушти варамкардаи ман гум шуда рафта буд. Акаи Абдураззоқ мисли заргарон зарра ба зарра онро мебурид. Хеле эҳтиёт мекард, аммо арраи оҳанбури бисёр вақт ҳамроҳи ангуштарӣ ангушти маро низ кам-кам мебурид ва баъди чанде ҷои буридааш хуншор мешуд. Каме хун-

ро тоза карда, акаи Абдураззоқ боз дубора ба кораш идома меод. Аз дард ба худ мепечидам, аммо аз тарси он, ки ба духтурам баранд ва ангуштамро буранд, доду фарёд намекардам. Ростӣ, як далели дигари девонагӣ накарданам ин буд, ки якто-нимто ҳамсояҳо аз қазия огоҳ шуда, ба ҳавлии акаи Абдураззоқ меомаданд. Охувоҳкунон сар мечунбониданд. Изҳори таассуф мекарданд: «Кори хуб нашудааст. Ягон балояш бикунен, набошад духтар бечилик менамона.» Чӣ гуна сар задани воқеаро аз модарам пурсон мешуданд. Модарам маҷбур буд, то ба ҳар яки онҳо, ки ба ҳавлӣ мебаромаданд, ҳодисаро нақл кунад. Ман дар назди ин қадар издиҳоми зиёди ҳамсояҳо гиряву зориҳо ба худ ор медонистам, вале беовоз мегиристам. Аз зурри дард ашки чашмонам меафтад. Бесад, бегирия чорӣ мешуданд ба рухсораҳоям ва ман бо дасти дигарам онро пок мекардам. Фикр мекардам, ин азобам абадист. Ин қадар тӯл кашид. Гӯё сад сол аст, ки зери дарду ранҷ гирифтаам. Ших-ших-шиху ших. Фақат як овоз дар гӯшам буд. Ин овози аррачаи оҳанбурии акаи усто то дер гоҳ дар гӯшҳоям садо меод.

данд. Пушаймон шудам. Ҳамин қадар пушаймон шудам, ки аз ин номаъқулии кардаам, ба забон наметавон онро баён сохт. Ба худ андешидам: «Агар аз ҳамин боло ҳалос ёбам, дигар ҳаргиз номи ангуштарро ба забон намегирам, чӣ расад ба ангушт ё даст гирифтаниш.»

– Оҳ, Худоҷон маро аз ҳамин боло наҷот бидеҳ, дигар ин корро дар ҳаётам такрор намекунам.

Ин лаҳза садои хушҳолонаи акаи Абдураззоқ баланд шуд:

– Тамом! Ҷонат ҳалос шуд. Ҳамин қадарак оҳанча, бибин, чӣ қадар туро азоб дод. Маҳ, бигираш, бибар дар хонатон «на памят» баҷош кун ва ҳар вақт чалла карданӣ шудӣ, тамошо-яш кун!

Оҳи сабук кашидам. Дарду сӯзишаш ҷонамро ба танг оварда буд. Зуд аз ҷоям баланд шуда сӯи ҳавлиямон давидам. Хонаи усто аз манзили мо як хона он тарафтар аст, бинобар ин, зуд расидам. Падарамро дами дарвоза рӯ ба рӯ омадам. Азми кучое рафтан дошт.

– Кучо шуден? Алаҳон шудам! Чӣ кор карден? Дастатро чӣ гуфт акаи усто?

Ман ба ҳарф задан қодир набудам. Бугз карда будам. Ҳама он гиряе, ки дар хонаи усто дар гулӯ саркӯб карда будам, роҳи баромад меҳост ва саҳт роҳи нафасамро фишор меод. Метарсидам, ки баробари лаб во кардан гиряам низ фаворазанон ба берун мерезад ва ман дигар наметавонам худро идора намоям. Намедонистам, чӣ кор кунам. Ин лаҳза модарам ҳам расид. Пурсиши падарамро мунтазир нашуда кӯтоҳ посух дод:

– Худоро шукр, ҳал шуд. Мушкил паси сар монд.

– Оҳо, ҷонам халос шуд бигӯй. Нағз, нағз, ку ин ҷо биё, ман бидам.

Хуни дастамро дида ҳуш аз сараш парид.

– Даррав бинту зелёнка биёр, дасташро бандем.

Ба эҳсосот дода шуда дубора ашки чашмонам равона гашт. Дастамро зуд бастанд. Ҳар ду дастамро ба дасташ гирифт. Падарам бо шухӣ пурсид:

– Боз чалла мекунӣ дар дастат?

– Не, дигар ҳеҷ вақт намекунам, – бо ҷиддият посухаш гардонидам ва худамро ба

оғӯшаш партофта, то дилам холи шудан гиристам. Ва то ҳол бар он гуфтаам содиқ мондам. То имрӯз ба зару зевар, хусусан, ангуштарӣ чандон рағбат надорам.

Занги телефонам моро аз дунёи хотироти кӯдакӣ ба дунёи пурчӯшу хурӯши имрӯзӣ баргардонд.

– Дил, кучо шудӣ? Дер кардӣ, нигарон шудам. Хуб ҳастӣ? – шавҳарам дар ташвиш афтода буд.

– Ҳама чиз хуб аст, иншоаллоҳ, ним соат пас наздат мерасам, хотирчамъ бош.

– Қаҳваатро бинӯш, баъд биравем, ҳарчанд то ту нақди чаллаатро ба поён расондӣ, хеле хунук ҳам гаштааст. Қаҳваи сардшударо сар кашидаму давидем пайи ташвишҳои зиндагии имрӯзӣ.

Аҷаб зебост!

Аз шаб барф борид, то саҳар беист барф борид. Субҳгоҳон табиат аҷаб зоҳири зебову нотакроре дошт, шохҳои дарахтон ба мисли духтари зебо ва бошарму ҳаё аз гаронии барф ҳам зада, ангор, ба таъзими мо сар фуруд овардаанд. Дар ҳеҷ чӣ доғи замини хокӣ нест, балки аслан доғе нест. Замину замон куллан сафедпӯш шудааст, ба мулки сафедистон табдил гаштааст, диёри офтобиям. Маълумам шуд, ки илоҳаи покию иффат, таровату виқор ва табиби табиат зимистони нозанин ба кори

хеш шуруъ кардааст. Хостам дар рӯи барфи сафеди нуқратоб, ки дурахши чашмхираку-нандае дошт, худамро партофта, то дилам ху-нук шудан ғел бизанаму барфбозӣ кунам, ам-мо аз ягон-ягон ҳамсояҳо ва дигар шахсоне, ки дар атрофам гаштугузор мекарданд, шарм доштам. Худамро ба даст гирифтам ва ин хоҳишамро дар қаъри дилам саркӯб кардам. Эҳ, ёди айёми кӯдакии беғамона ба хайр, ле-кин афсӯс намехурам. Аз ҳавои тозаи зими-стон жарф-жарф нафас кашидаму рӯҳу ҷонам дигар шуд, ҳаёлам, ҷони тозаву наве гирифтам. Ҳамин ҳавои тоза ҳам ғанимати бузургест. «Баъдтар бачаҳоро ба барфбозӣ мебарораму ормонҳои диламро мешиканам,» – дар фикрам ин барномаро тарҳрезӣ кардам.

Шукронагӯён ба Холиқи Якто аз боби ин неъматӣ гаронбаҳояш, болидарӯҳу сарҳол аз паи корам мерафтам. Интизор будам ин ҳадя-ро, саҳт интизор будам. Чанд қадам гузоштаму ҳамсояи ҳамеша аз ҳаёт норозиям Нигора аз пешам шикваю нолишқунон баромад:

– Чӣ турӣ, ҳамсояҷон? Ин қадар барфи бисёр боридасте, э Худое-е, ин чӣ гапай, як майда камтаруш биборӣ, намешава? Оҳӣ, намегӯӣ, ин бандаҳои бечорат дар ин бе-

барқию беҳезумӣ чӣ рӯзи сахте ба саршон меоя? Ма ҳоли ба бачаҳома ягон либоси гарм нахаридам. Ту чӣ?

– Не, ҳамсоя, мо ҳам нахаридем, либосҳои порсолашон барои имсолашон мешаванд, ту ҳам агар нахарӣ мешавад, соли гузашта якҷо харид карда будем-ку?

– Эҳ, бояд шуста ягон ҷо мегузоштам, аммо беҳавсалагӣ кардаму тағ-тағи по гашта, мисли ҷандапора гаштиян, акнун маҷбурам, ки аз сари нав бихарам.

– Либос мегӯяд: «Ту маро нигоҳ дор, ман туро шоҳ медорам». Айби зимистон нест, ҳар чӣ ҳаст айби худамон аст. Зимистонро бин, чӣ қадар зебову гуворост.

Каме аз бино дуртар бурдамаш. Панҷаи дастамро аз барфи сафеди дурахшон пур карда, ба сӯи Нигора бурдам ва гуфтам:

– Бибин, чӣ қадар дилрабост, сафедию ҷилояш чашмро мебарад. Мисли алмос медурахшад. Магар ин барф бо ин ҳама хубию покӣ бад буда метавонад? Туро намедонам, лекин барои ман барфи сафед мояи ҳамаи хушбахтиҳоям буду мемонад. Як лаҳза биё, давро ни тифлиамонро пеши рӯ биёрем, шахсан худи ман бо ҳамсинфонам, ҳамин ки дарс тамом

мешуд, ба назди хонаи акаи Қаноат медавидем, то каме ҳам бошад, дар майдони яхи пушти хонааш яхмолакбозӣ карда, диламонро тар созем.

Дар лабони Нигора табассум гул карду хаёлаш ба дунёи кӯдакияш парвозкунон рахти сафар баст:

– Эҳ, нагӯ, ҳамсоҷон, доим пинҳонӣ барф меҳурдаму аз пасаш ай очам шаллоқ. Дар шифирҳои боми хона шӯшаҳои якметрии саҳарҳо пайдо мешуданд ва падарам онҳоро зуд нест мекард, ки мо нахӯрем, аммо ман доим якеро пинҳон карда, ҳангоми мактабравӣ мисли яхмос баҳузур лесида-лесида, ҳамсинфонамро сӯзонда мерафтам, лекин дар охир ба даст афтодаму падарам танбеҳи хубам дод. Бечораҳо метарсиданд, ки мо шамол хӯрда касал мешавем, барои ҳамин эҳтиёт мекарданд. Барфбозиҳора намегӯӣ? Барфшапаку лағжидани рӯи ях, як вақтҳо мехостам рақси рӯи яхро аз худ кунам. Аҷоиб дунёе доштем, аҷоиб хотираҳои хубе дорем аз барфу аз зимистон. Э, раҳмат, дугона, вақтамро аҷаб хуш кардӣ-да!

– Пас, зимистон зебост ё на?

– Албатта, зебост. Хеле зебост!

Офатат бизанад, илоҳим

Баъди рӯзи корӣ хастаҷон ба хона барме-
гаштам. Назди хараки даромадгоҳи бино, ҳам-
соям бо писарчаи дусолааш менишаст. Маро
дидан замон саломам дод. Ман ҳам, ки чанд
рӯз боз ўро надида будам, аҳволпурсияш
намудам. Ў мунтазири ҳамин суҳанҳои ман,
лаб ба шиква кушод:

– Ҳамсояҷон, ин қадар шуморо дер-дер
мебинем?!

– Корҳоям хеле зиёданд – ҷавоб додам.

– Хайр, ҳозир як дамак бишин чақ-чақ ку-
нем, ин кори дунёро, ки бигӯӣ тамомшавӣ
надорад. «Одаму дам» мегӯянд – гуфта ба ха-
раки назди даромадгоҳ ишора намуд.

Ночор нишастам. Аз ҳар мавзӯ ӯ сухан ме-
кардем. Сухбатамон қӯр гирифт. Ростаҷ, ҳам-
соҷи ташнаи «чақ-чақ»-у гапзанӣ ба ман имко-
ни даҳонкушоӣ надода, беист ҳарф мезад. Ман
ғайр аз хомӯш истодан ва ғайр аз дар ҷойҳои
зарурӣ сар такон додан ҷораи дигаре надо-
штам. Ногоҳ садои гурӯҳи духтараконе, ки аз
мо каме дуртар машғули бозӣ буданд, баланд
шуд.

– Оҷаи Фаридун, бачат ғалтид.

Баробари дидани бачаи дар замин афто-
дааш ҳамсоҷзан давида ба болои сари бачааш
рафт. Ҳангоме ки ўро аз замин мебардошт,
овозаш баланд шуд:

– Ҳай, Илоҳим офатат бизанад, сарут дар
ҳок, мемурий, соз раҳ бигардӣ?!

Писарчаи дусола дар ҳоле, ки рӯи пояш
рост шуд, аз тарс тамоми ҳокҳои либосҳояшро
меафшонд. Вале қаҳру ғазаби модар лаҳза ба

лаҳза боло мегирифту то ҳадди тавону қувва-
таш дашному дуоҳои болохонадораш мекард.
Ман ин вақт наздашон расидаму гуфтам:

– Охир, ин кӯдаки дусола чиро мефаҳмад,
ки ин қадар дӯғу пӯписааш мекуни? Қасдан
худаширо ба замин напартофтааст-ку. Хайр,
кӯдак афтидаву хеста калон мешавад, бисёр
дуои бадаш наку.

Кӯдакро бардошта, ба назди даромадгоҳ
овардам ва либосҳояшро дуруст кардам. Ин
дам модараш ҳам ба наздамон расид. Ногоҳ
чапмаш ба доғи лойолуди шимаш, ки дар са-
ри зонуи кӯдак пайдо шуда буд, афтод ва боз
фиғонаш дар осмон шуд:

– Оҳ, хокдарсар, ман дирӯз ҳамин шимро
барои ту харида будам. Ҳоло ягон ҷо пӯшида
нарафта, даррав доғдораш кардӣ. Хок бикашад
туро, сағераи ғамдарсар....

Дигар таҳаммули шунидани дуоҳои бади
модари «меҳрубон»-ро накарда, бидуни
хайрухуш ба хонаам даромадам. Вале то дер
гоҳ дуоҳои баду гӯшхароши очаи Фаридун дар
зеҳнам садо медоду ба асабам таъсир мекард.

Воқеъан чаро мо дар ҳаққи якдигар дуоҳои бад мекунем? Ҳамсоя ба ҳамсоя, дугона ба дугона, рафиқ ба рафиқ, зан ба шавҳар ва ғайра, ҳатто, модар ба фарзандаш раҳм накарда, аз хурдӣ дар ҳаққаш тамоми дуоҳои бади гӯшношунидро мекунад. Вақте фарзанд ба воя расида, ба мушките, ба мусибате гирифтор шуд, аз Худо домангир мешавем, ки:

– Барои кадом гуноҳамон? Чӣ хатое аз ман, аз фарзанди ман сар зад, ки ба ин мушкил, ба ин мусибат гирифторамон кардӣ?

Аввалан бояд фаромӯш накунем, ки дуо худ ибодат аст. Дар Қуръони маҷид, сураи Муъминун, ояти 60 чунин омадааст:

«Ва Парвардгори худатон фармуд: Маро бихонед, то шуморо иҷобат кунам. Касоне, ки аз ибодати ман (яъне дуо) истикбор меварзанд, зудо, ки ба хорию зорӣ вориди дӯзах шаванд».

Ҳазрати Муҳаммад (саллаллоҳу алайҳи васаллам) фармудаанд: «Дуо силоҳи муъмин, сутуни дин ва нури осмону замин аст».

Пас, дуо, ки силоҳи муъмин бошад, чаро мо он аслиҳаро бар зидди ҳудамон истифода

мекунем? Дар ҳаққи ҳамдигар дуоҳои бадро дарег намедорем? Мардум беҳуда намегӯянд: «нияти нек ними давлат». Бояд дар ҳаққи ҳама наздикон талаби хайр намоем. Нияти нек дошта бошем. Дуо кунем, ки Худо аз балову офатҳо ҳифзашон кунад. На ин, ки ин ҳама балову мусибатро барояшон худамон аз Худо бихоҳем. Охир модари гиromӣ, вақте фарзандат ғам дар сараш омад ё дар ягон мусибати дигаре гирифтор шуд, аввалин касе, ки дар ҳаққаш месӯзад, худат ҳастӣ! Хок бар сараш, ки гашт, пас, боз ҳам вой бар ҳоли зори ту! Дар ғаму ҳасрати фарзанд сӯхта кабоб мегардӣ. Ё сиёҳпичамаргаш ки бикушад, боз домани Худоро мегирӣ, чаро фарзандони дигарон истодасту танҳо аз туро гирифтааст? Албатта, ин ҷо ба тақдир ҳам вобаста аст, вале Пайғомбарамон (саллаллоҳу алайҳи васаллам) иршод фармудаанд: «Ҷуз дуо ҳеҷ чиз наметавонад тақдирро иваз кунад ва ба ҷуз некӣ ҳеҷ чиз наметавонад умрро изофа кунад». Ё зане, ки ҳамсарро баъд аз баҳсу ҷанҷоли хонаводагӣ рафтаниш мегӯяд: хуб шуд, ки рафт, дафъ шуд,

паяш канда! Ин ҳолати асабоният ва сарвайронӣ зуд мегузарад ва боз хоҳони бозгашти шавҳар мегардем. Вале агар дуоямон мустачоб шуда бошад ва паяш аз хонаамон канда шавад, баъд дар он ҳол, «худкардаро даво нест».

Боре дар айёми кӯдакӣ бибиямро, ки аз хона берун мебаромад, «ваҳ» гуфта саҳт тарсонидам. Бечора кампир интизори чунин садои баланди ногаҳонӣ набуд ва хеле ваҳмид. Дар ҳамон ҳолати ҳаяҷону тарс ногаҳон аз даҳонаш ин суҳан баромад: «Эъ, хок дар сарут». Вале сонияе пас ба худ омаду аз ҳарфи гуфтааш пушаймон ба даргоҳи Илоҳӣ тавбаву надомат мекард:

– Худоё, Ҳаққо, Парвардигоро, аз гуноҳам бигзар, лаҳзае ғофил мондам. Шайтон васвасаам кард, Худочон, дуоямро бигардон, қабулаш нақун, бибахшам.

Баъд гириякунон ба оғӯшам гирифту гуфт:

– Бачам, дигар ҳеҷ вақт ин аҳмақиро нақун, фаҳмидӣ? Ба ин корат ҳам худатро дар дуои бад гирифтор кардию ҳам маро гунаҳкор! Ба модарам ва дигар аҳли наздикону хешон

таъкид мекард, ки дар ҳаққи якдигар дуои бад накунем.

– Хусусан дуои падару модар аз ҳама бештар таъсиргузорафт ва зуд мустаҷоб мешавад. Бинобар ин дар ҳаққи бачаҳоятон фақат дуои нек кунед! – меғуфтанд.

– Охир, ин бачаҳо сарамонро вайрон мекунанд ва дар ҳоли асабоният чӣ гуфта намонро худамон ҳам намедонем, – изҳори норизоӣ мекарданд пайвандон.

– Бисёр, ки гизала шудӣ, ба ҷои гуфтани сиёҳпичамарг, эҳ, Худо бахтат диҳад бигӯ. Дар ҳамон ҳолати сарвайронӣ бояд худатро идора карда тавонӣ. Одами муъмин чӣ дорад? Сабр! – посухашон меод биби раҳматиям.

Воқеъан, имрӯз асабҳои нозуки мо чунон хастае шудаанд, ки бо камтарин баҳонае борони дуову дашноро бар сари фарзандону наздикон мерезем. Фикр намекунем, ки бо ин амал ва рафтору гуфторамон теша бар решаи худ мезанем. Вақти он расидааст, ки лаҳзае, сонияе ба тафаккур фуру равам. Бияндешем, ки оё меарзад барои як лаҳзаи кӯтоҳи асабо-

ният наздиконамонро, дилу чонамонро ба гирдобии ғаму кулфату мушкилот гирифтор намоем? Албатта не! Бояд барояшон аз даргоҳи Илоҳӣ танҳо неъматҳо ва оромишро биталабем! Дуо кунем, ки Худованд дар паноҳаш ниғаҳашон дорад. Чунон, ки Расуллулоҳ (саллаллоҳу алайҳи васаллам) мефармоянд: «Бе ҳеҷ шакке дар зоти олии Худованд сифати ҳаётиёд аст ва бисёр зиёда тоқунанда аст. Вақте инсон дастҳои ниёзи худро назди Парвардгор баланд мекунад, Аллоҳи бузург аз холию номурод баргардонидани дастҳои ӯ ҳаё мекунад, аз ин рӯ ҳатман ато мефармоянд». Ва итминон дошта бошем, ки дуои мо ҳатман ба даргоҳаш қабул мегардад.

«Свидания» дар лифт

Баъд аз танафуси духафтай, ки бемории бистарӣ будам, дубора хостам ба дарсҳоям хусни оғоз бахшам. Ҳарчанд саломатиям чандон ба ҷо наомада буду мадору қуввати кофӣ надоштам. Шавҳарам ҳам изҳори нигаронӣ кард, ки як ду рӯзи дигар бистари беморию таҳаммул кунам, то ҳолам беҳтар шаваду ба тамоми ба худ биёям, вале гуфтам:

– Бибахш, дигар наметавонам дар хона бимонам, аз дарсҳо хеле ақиб мондаам, бояд биравам.

Бо як азоб худамро ба маркази омӯзишӣ расондам. Хушбахтона, сари вақт расидаму пеш аз муаллим воридаи дарсхона шудам, аммо бадбахтона, аз дарс чизе бӯ набурдам. Ҳолам хуб набуд, лаҳза ба лаҳза бадтар мешуду нишастан бароям мушкилтар. Дарс, бе он ки лаззату баҳрае аз он бибарам, ба анҷом расиду ман ҷониби хона раҳсипор гаштам. Зимни рафтан ба хона тасаввур мекардам, ки чӣ гуна ба назди биноямон мерасам. Зуд ба лифт савор мешавам. Ба хона даромадан замон шикамсерӣ об сард нӯшида, худамро ба бистари нарм мепартоям. Аз барои он ки бемадорию беҳолиям аз як тараф, гармии тоқатфарсои тобистон аз тарафи дигар, корашонро карданд. Аз нақлиёт пиёда шудам. Тамоми қувватамро ҷамъ карда, қариб давон-давон худамро ба даромадгоҳ расондам. Ҳангоми воридаи бино шудан духтаракеро дидам, ки дами дар меистод, вале ман ба ӯ таввачӯхе накардам. Аз наздаш гузашта, ба дари лифт расидаму тугмаи онро бесаброна зер кардан гирифтам. Ҳар қадар зер кардаму интизорӣ кашидам, аз

лифт дараке набуд. Садояш меомад, ӯ ҳаракат мекард, вале ба ошёнаи якум намерасид. Аз ошёнаи дуюму сеюм гашта, боло мерафт. Дигар тамоман аз ҳол рафтам. Қуввати дар поям рост истодан надоштам. Ба девор така задам, чунки сарам ба чарх задан даромаду пеши чашмонамро сиёҳӣ пахш кард. Гӯшҳоям фашишас овоз медоду дасту поям меларзид. Аз по афтодонам аниқ буд. Чашмонамро пӯшида, мунтазир будам. Лаҳзашуморӣ мекардам. Оҳ, чӣ қадар саҳт буд интизорӣ.

Ин дам садое ба гӯшам расид, нафаҳмидам кӣ буду чӣ гуфт. Чашмонамро кушода, ба атрофам нигаристам. Ҳамон духтаракеро دیدам, ки дами дар меистод. Дарунтари даромадгоҳ омада буду чизе ба ман мегуфт. Суоломез ба сӯяш нигоҳ кардам, яъне:

– Чӣ мегӯӣ? Ӯ пештар омада, бо овози баланди шунаво гуфт:

– Дар лифт одам аст, интизор нашавед. Ӯ бисёр чиддӣ ва қотеъона ҳарф зад. Ман ҳайрон мондам, чӣ ҷавобаш бидиҳам, фақат ҳамин қадар садо аз ман баромад:

– Одам дар лифт ним соат чӣ кор мекунад?

– Хайр, як кор мекунанд – да, ба шумо чӣ?

– Наход ин қадар роҳашон дарозу тӯлонӣ бошад?

– Эҳе, роҳи онҳо нав сар шуду ҳоло хеле давом дорад!

– Яъне, чӣ нафаҳмидам?

– Эъ, наход то ин дараҷа кундзехн бошед? Ё бисёр доноед, ё бисёр нодон. Дар лифт «свидания» рафта истодааст.

– Магар лифт ҷои «свидания» аст?

Вале дигар ҷавобе нашунидам. Намедонам, чӣ қадар вақти дигар мунтазир будам. Ногоҳ эҳсос кардам, ҳолатам тағйир кард. Дигар худамро идора карда наметавониستم. Пойҳоям мадори маро бардоштан накарданд. Оҳиста-оҳиста ба танаи девор ғечид, поин шудаму чорзону нишастам. Аз дарди зиёд, хаёлам сарам метаркиду бо ҳарду дастонам онро фишор додан гирифтам. Ин дам садои духтаракро шунидам, ки мегуфт:

– Апа, ба шумо чӣ шуд? Касал шудед?

Чун ҷавобе нашунид, наздам чорзону нишаст. Дастамро ба дасташ гирифта, молида, боз пурсид:

– Апа маззатон нест?

Бо ишораи тасдиқ сар ҷунбондам. Ў чанд лаҳзаи аввал ҳайрон монд, ки ҷӣ кор кунад. Аммо баъд гӯё чизе ба хотираш расида бошад, боз саволам дод:

– Апа, аз ҳамин биноед? Дар ин ҷо зиндагӣ мекунӣ?

– Бале.

Духтарак зуд телефонашро бароварда, ба ҳамроҳонаш, яъне, онҳое, ки лифтро банд карда буданд, занг зада гуфт:

– Зуд лифтро озод кунед! Инҷо як касро ҳолаш бад шудааст, бо зинаҳо наметавонад боло равад, бояд бо лифт боло барояд.

Ў гуфтугӯро ба охир расонда, гӯшияшро дар кифаш гузошт. Пешам омад. Маро аз зери бағалам гирифта, аз ҷоям хезонд ва интизори омадани лифт шуд. Ман ҳам охири қувваамро ҷамъ карда, нигоҳамро ба дари лифт дӯхтам. Пас аз лаҳзае лифт ҳам омаду дарҳои

деринтизораш кушода шуд ва чуфте аз он берун шуданд. Духтар мӯйҳои парешонашро бо дастонаш шоназанон ҷамъ карда, ба тартиб медароварду писар сару либосашро. Вақте берун шуданд, ҳарду ба ман нигоҳи нафратангезе афканданд. Гӯё маломатам карданд, ки ба онҳо ҳалал расонда, айшашонро талх кардам. Гӯё, гуноҳи азимеро ман содир карда бошам. Гӯё ин мисраъҳоро фаромӯш кардаанд:

*Ғофил манишин, на вақти бозист,
Вақти ҳунар асту сарфарозист.*

Воқеъан, ҳайфи ин лаҳзаҳои гаронбаҳои ҷавонӣ, ки чун аз даст рафт, дигар бо ҳеҷ қимате онро наметавон харид. Ҳайфи ин лаҳзаҳои арзишманди ҷавонӣ, ки онро ба «свидания» ва дигар корҳои беҳудаву нодаркор сарф мекунанд. Ин ҷои фикр кардан аст.

Меҳри модарӣ

Дер боз аз ӯ хабаре надоштам. Дар яке аз
рӯзҳои баҳорӣ занг зад.

– Салом, апаҷон!

– Салом, додари апаш! Нағзӣ? Созӣ?

– Шукри Худо, апаҷон! Худатон чӣ хел?

– Раҳмат, мо ҳам хубем, аммо туро хеле ёд
кардем. Кай омадани ҳастӣ, додарҷон?

– Эҳ, апаҷон, ман дар ин як-дуроҳаи охир
омадани нестам. Ҳоло аниқ нест...

Садои тақ-тақи дар маҷбурам сохт, ки бигӯям:

– Дароед, дар кушода!

Дари дафтари корамро кушода, барода-рам ворид гашт ва маро сахт ҳайратзада кард:

– Ту гуфти ман дури дурам, дар ин рӯзҳои наздик омадани нестам.

– Хостам, сюрприз кунам, апаҷон!

Аз ҳавои мусоиду гуворои фасли арӯси сол ҳаловат бурдани шудем. Пои пиёда қадам-занон ба ҷои тақсими ноҳия мерафтем, ки ҳодисаи шавқоваре диққати моро ҷалб кард ва лаҳзае аз рафтан боздошт. Ду майнаи зебо бо ҳам гӯё суҳбат мекарданд, агар аниқтар бигӯям, сари кадом масъалаи муҳимме «маслиҳат доштанд.» Вале ҳеҷ не, ки ба як қароре расида тавонанд. Ногаҳон яке аз майнаҳо, ки ҷисман бузургтар ва бокитфу бозу буд, ҷомашро рост карда, сарашро бардошт ва болҳояшро кушода, ҳамёза кашид. Аз рафтораш маълум мешуд, ӯ марди хонадон, яъне шавҳари ин Майна-хонуми серҳарат аст. Майна-ака болҳояшро ба пушташ гузошта, каме

андешакунон ин тарафу он тараф қадам зад. Ангор, ба фикри амиқе саргарм асту сари мушкилоти муҳимме майнаи сар об мекунад. Айнан монанди баъзе раисҳои мо, ки бо симои мутафаккирона дар байни мардум гаштанро дӯст медоранд. Чанд сония ин тавр сипарӣ гашт, чанд сонияе, ки дар назари Майна-хонум ба андозаи сол давом дошт. Дар охир ӯ дигар сабру тоқатро аз даст дода, боз ба сӯхангӯӣ пардохт. Чив-чивкунон дар атрофи шавҳараш мисли мурғи посӯхта мечархид. Меғуфту меғуфту меғуфт. Росташ аз ин баҳси оилавии онҳо мо як калимаашро ҳам намефаҳмидем. Кош аз илми ҳазрати Сулаймони пайғомбар заррае ба мо ҳам насиб мешуд, то аз омилҳои мунозираи онҳо бохабар мешудем. Майна-хонум дақиқан мисли баъзе аз занҳои муҳтарами мо ҳам, ки меҳоханд, ҳарфашонро ба ҳамсар таҳмил кунанд, рафтор мекард. Ҳарчанд мардҳои азизамон таҳаммули ин қадар гапро надоранд, вале Майна-акаи мо сабуруна ба гуфтаҳои ҳамсараш гӯш мекард ва ҳарфе ба забон намеовард. Қандаша занад. Барои мо

чои суол буд, чаро ин ҷуфт баҳс доранд ва мушкилашон чист? Гӯё аз нигоҳҳои саволомезу ҳайрони мо рамуз гирифта, Майна-ака аз фикру андеша ба амал гузашт. Ба тарафи дарвоза рафт ва касеро ном гирифта ҷеғ зад, вале ҳеҷ кас ба ҳарфаш гӯш намедод. Майна-хонум низ давида рафта, паҳлуи шавҳараш истода, нигоҳи ду чашмашро ба дарвоза дӯхт. Боз ҷанд лаҳзаи хомӯшию сукут сипарӣ шуд. Майна-хонум ғамгинона ба гӯши Майна-ака чизе мегуфт ва зуд-зуд сӯи дарвоза назар мекард. Ин дам Майна-ака бо овози баланд боз садо зад. Дар ин ҳангом дарвоза кушода шуда, сарбозе аз он сар бароварда, ба берун нигоҳ кард. Хаёлам, касеро интизор буд. Майна-ака аз ин лаҳзаи муносиб истифода бурдан хоста, боз як ду қадам ба пеш гузошт ва ба ҷавон чизе гуфтани шуд, вале, ҳайҳот, бахт ба рӯяш нахандид. Сарбоз ҳаросон ба атроф назар давонда, зуд дарвозаро баст ва аз ҷашм нопадид шуд. Пас аз ин амали ӯ қаҳрамонони мо ҳоли зоре ба худ гирифтанд. Мисле, ки латтаҳояшон дар об заду тарбузашон аз бағал афтод.

Андӯҳгинона ба гӯшаяке рафта, бо сари ҳам паст-паст гуфтугӯ мекарданд. Дар ин ҷо мо ба худ хулоса баровардем ва ба якдигар гуфтем: Шояд писари бечораашонро маҷбуран ба хидмати ҳарбӣ овардаанд ва онҳо ба хабаргирияш омаданд. Вале дидори писар муяссарашон нагашта истодааст. Ногаҳон Майна-хонум парид ба болои дарвоза нишаста, нигоҳи озмоишкоронаашро ба шавҳараш андохт. Шавҳар низ ўро зиёд муаттал накарда, аз паяш ба парвоз даромад ва рафта дар паҳлӯяш нишаст. Пас аз чанд сонияи дигар ҳарду парида, ба тарафи ҳавлии қисми ҳарбӣ рафтанду аз назари мо нопадид гаштанд. Аслан, ҳеҷ боварамон намеомад, ки модар ин ҳама роҳро тай карда биёяду аз пушти даре, ки чигарбандаш он ҷост, ақиб гашта равад. Чунон ки модари худам ҳангоми хидмати ҳарбӣ рафтани бародарам бо ҳазорон заҳмат ба дидору мулоқоташ мерафт.

– Ёдат ҳаст, додари апаш, модарам барои хабаргирии ту чӣ қадар азоб мекашид? Баъзан вақт барои дидорбинӣ иҷозаташ намедоданд, вале ў истодагарӣ мекард.

– Рост, очаам то бо ду чашми сараш маро
намедид, дилаш ором намегирифт.

Мо ҳам дар ин ҷо ин интизорро доштем,
ки модар бо ҳар роҳу воситае ба дидори пораи
қалбаш муваффақ мегардад, зеро беҳуда
намеғӯянд: «Модар аз барои фарзанд бо думи
шеру бо дами шамшер бозӣ мекунад.» Ин аст
меҳри модарӣ.

Хидмати бепул

Писаракро имрӯз кораш барор нагирифт, ки нагирифт. Рӯз бегоҳ шуда истодаасту ягон мошин ҳам шуста натавонист. Чанд мошин омада буданд, вале рақибони пурзӯраш онҳоро аз худ карданд. Гӯё қасдан, боз дар ин рӯзҳое, ки модари танҳояш бемор асту барои доруву дармонаш, ҳатман пули калон лозим аст.

Ғарқи ин андешаҳои андӯхнок нишаста буд, ки чипи сафеди калоне омада наздаш қарор гирифт. Соҳибаш, ки бо мошину ли-

босҳои пуркарру фараш нозида, бинияш осмонро мехарошид, маҳз аз ӯ хост, то мошинро бишӯяд.

– Дарунашро ҳам бишӯям, раис?-пурсид писарак хурсандона.

– Ҳо, даруну берунашро нағз бишӯй. Агар фасон бишӯй, боз ягон фикри иловагӣ ҳам мекунем.

Писарак шоду мамнун ба кор шуруъ кард. На сардии ҳавои зимистон дар назараш метофту на сардии оби яхбастаи ҷӯйбор.

Сурудхонон мешуст, аз таҳи дил бо ҳавсалаи тамом мешуст ва тасаввур мекард, ки ҷигуна баъди пулро гирифтани рафта аз бозорча нону мева, аз доруҳона баъзе доруҳои зарурии модарашро харида мебаряду ӯро нигоҳубину ғамхорӣ менамояд.

Корашро ба анҷом расонду мунтазир шуд. Раис ҳам бо рафиқаш харидаи зиёде карда, аз бозорча баргаштанд. Вай мошинро омода дида, хушҳол шуд ва чизҳои харидаашро якбора ба бордонаш бор карду нишаста рафтани шуд.

Писарак пурсид:

– Чӣ хел шустам, раис?

– Қандата зан, зӯр шӯстай, мошинро ле-
сидай. Илоҳӣ баракат ёбӣ. Хуб, дар паноҳи Худо,
ман саросемаам.

– Раис, 25 сӯм мешавад, сӯмашро на-
медихед?

– Эъ бача, ту девонаӣ чӣ, ман агар дар 25
сӯм мошинамро бишӯям, роҳи хонаамро аз
куҷо меёбам? Хайр як бор барои акаи раисат
бепул хизмат кардӣ-да. Як дуоят медиҳам, мо
одамҳои назаркардаем, моро ба чашми кам
набин.

– Охир, раисҷон, ман дар хона очаи
танҳову бемор дорам.

– Эҳе, аҷоиб гап мезанӣ, ман кафили бе-
ваҳову сағираҳои ин шаҳр нестам. Гапа кам
кун.

– Акаи раис, аз Худо битарс.

– Ту сағираи аҳмақ, мара аз Худо метар-
сонӣ? Бирав додатро ба ҳамон Худоят бигӯ,
шояд ба додат бирасад.

Ин дам телефони ҳамроҳаш занг зад ва ба

рӯи сафҳааш нигоҳ карду табассум дар лабонаш гул кард:

– Лаббай, ҷони ширини ман. Маро ёд кардӣ?

– ...

– Хайр, мо боТоҳир шом шуморо интизорем.

– ...

– Албатта, Гуляро ҳам бигир. Дар кучо? Хонаи ман.

– ...

– Не, ачина нестай, хонаи очааш рафтааст, як ҳафтаи расо бо ҳам ҳастем.

– ...

– Ҳо, асалак, хариди хушрӯ кардаам, аз 250 доллари кисаам як тин ҳам намонд, ғайр аз шири мурғу ҷони одам дигар ҳама чизро харидам. Фақат зудтар биёед!

Ва ин ҷо баъди анҷоми сӯҳбат, дараширо пӯшида, Чипашро ба ҳаракат дароварду рафт.

Писарак бо чашмони ашколуд аз қафои мошини шитобон раванда дида дӯхт.

Худо туро бибахшад

Саодат меҳост барои хӯроки нисфирӯзӣ таоме бипазад. Медонист, ки падараш картошкабирёнро зиёд дӯст медошт. Бинобар ин табақро аз картошка пур карда ба пӯст канданаш шурӯъ кард. Ногаҳон садои гӯшхароши писари чорсолааш аз куча баланд шуд ва лаҳзае пас худи Салимҷон гирякунон ба ҳавлӣ ворид шуд. Модар сару рӯи хунолудашро дида ба даҳшат афтод. Кордашро ба рӯи табақ партофта, ҷониби писараш шитофт.

Ҳарчанд боисро мепурсид, ки чӣ шуд?
Салим аз зурии гирия посух дода наметавонист.
Ниҳоят каме оромтараш карду ба саволҳояш
ҷавоб ёфт. Маълум шуд, ҳамсоязан барои
бозичаи писарашро гирифтани Салимро танбех
додааст. Вале аз ҳадди маъмулӣ гузашта, бача-
ро қариб, ки маъюб кардааст. Вақте давида бо
шаст ба сари писарак мезанад, ӯ зарбаи сахтро
дар сараш таҳаммул накарда ба замин ме-
афтад ва ҳангоми афтодан сараш ба санги
нӯктезе бармехӯрад. Хун хеле зиёд мерафт.
Саодат зуд каме шакарро бардошта ба ҷои
захм пошид ва бо докаи онро баст. Духтарчааш
Шаҳнози шашсола ҳам давида наздашон омад
ва бо чашмони ҳаросон ба додараш ва ҳара-
катҳои модараш менигарист.

– Оча, Салимро кӣ зад? – мепурсид аз мо-
дараш.

– Очаи Лайлӣ!

– Барои чӣ?

– Барои бозичаи бачаш!

– Охир барои чӣ бозичаи бачаша ги-
рифтӣ, додарҷон?

– Гуфтам, каме бозӣ кунам!-посух дод ба
апааш Салимҷон.

– Медонӣ, ки очаи Лайлӣ занакӣ гандаҳай, ҳамаро мезанад, қатӣ ҳама доим ҷанг мекунад! Барои чӣ гирифтӣ? Бояд намегирифтӣ!

– Дигар намегирам! – дили Шаҳнозро пур кард додараш.

Пас аз гузаштани каме вақт писарак ором гирифт ва Саодат ба хонаи ҳамсои пӯрзурашон рафт. Аз асли воқеа меҳост боҳабар бошад ва ҳам аз боби бадрафторияш бо ҳамсои ҷангарашон гуфтугӯ кунад. Хоҳиш кардани буд, ки дигар ин гуна рафтор накунад, зеро қалби фарзандонаш хун аст аз ҷудоии волидайнашон. Бе ин ҳам ҳар шаб аз ӯ падарашонро суроғ карда, мегиристанд. Падарро пазмон шуда буданд тифлакони маъсум. Саодат ҳам хурду беақл набуд. Медид, ки вақте як тифл бо падараш мерафт ё бозӣ мекард, чӣ гуна фарзандонаш маҳзун мешуданд. Рӯзе ба фарзандонаш яхмоси 3-сомонӣ харида дод. Бачаҳо шоду мамнун ба хӯрдани он шурӯъ карданд. Ин замон ҳамсоишон Шералӣ ба писарчааш яхмоси 50-дирамиро харида дод ва сари китфонаш ўро шинонда, аз мағоза берун шуд. Бачаи Саодат ба гиристан шурӯъ кард. Модар пурсид:

– Чаро гиря мекунӣ? Охир, яхмос гуфтӣ, ман ба ту 3-сомонияшро харидам. Боз чӣ шуд?

– Агар арзонашро ҳам падарам мешуду мехарид, ман розӣ будам. Барои ҳама падархояшон ҳар чиз мехаранд ва дар сари китфонашон шинонда, «кататса»-шон медиҳанд. Ман ҳам мехоҳам! – гуфта писараш хунгос зада гирифт. Бачаҳои бечора волидайнашонро бо ҳам дидан мехостанд ва ҷудоии онҳо барояшон гарон афтода буд. Фарзандонаш ҳанӯз баъд аз он зарбаи ҷонсӯзи хӯрдаашон ба худ наомадаанд.

Бо ин ният аз дари хонаашон берун шуд. Вақте ҳамсоязан ӯро назди дарвозааш дид, бе салому алайк ба ҳучум гузашт:

– Ҳа, барои сағираи ҳаромит худатро кашида омадӣ?

– Очаи Лайлӣ, ман ҷангкунӣ наомадам, лекин бачама бераҳмона задай! Аз сараш хун рафтестай!

– Сағирата ҷамъ кун аз қади кӯча. Илоҳӣ, ҷонаш барояд, кори ман чӣ. Як бозичаи наве, ки ба бачаи бечорама мехарам ин сағираи бепадари ту ҳам давида меояд ва думи бачаи маро мегирад.

– Хай, кӯдакай апа, ҳолӣ беақлай, намекунад, ки ман биёям ва бозичаи бачата бигирам?!

– Эй бева, мара насихат накун, ту ин қадар, ки боақл мешудӣ ҳозир дар хонаи шӯят мегаштӣ, оварда мисли як чизи нодаркор дар хонаи отат партофта намерафтанд. Сағираи хуб ҳам бояд дар хонаи оташ каттагӣ кунад.

Ҳамсоязан бо тамоми овоз ҳарф мезад ва пас аз лаҳзае гирду атрофашон аз мардumi ҳангоматалаб пур шуд. Очаи Лайлӣ аз ин тавр ранг гирифтани кор хеле хурсанд гашта аз ҳама ҳунару малакааш истифода мебурд. Барои боз ҳам сарафканда кардани Саодат талоши зиёд мекард. Баъд аз як-ду ҷавоби Саодат оташи ғазаби ҳамсоязан баланд шуда ба ҳучум гузашт. Аз мӯяш дошта Саодатро ба замин афканд ва хуб мушту лағадборонаш кард. Чунон ҳаракатҳояш чобукона буданд, ки то мардум давида ба ёрии Саодат расиданд, хеле зарбу латаш кард. Бо азобе аз чанголи пурқуввати ҳамсоязан халосаш карданд.

Баробари ба хона расидан Саодат дасту рӯяшро шуста, худашро ба тартиб даровард. Хост ба омодагии хӯрокаш идома диҳад, вале ҳеҷ дасташ ба кор пеш намерафт. Дастонаш

меларзиданд, аз ин рӯ корд аз дасташ чандин бор афтод. Рухсораҳояш сӯзиши сахт доштанд, чунки ҳамсоязан рӯяшро зиёд харошида буд. Сараш аз зарбаҳои хурдааш дард мекард. Аммо ин ҳама дардҳои ҷисмияш дар назди дарди рӯҳие, ки мекашид, ҳеҷ буданд. Охир, осон набуд ин қадар таҳқири беасосро шунидан, боз аламовараш дар пеши ин қадар мардуми бисёр. Барои кадом гуноҳаш? Беихтиёр саҳифҳои зиндагияш мисли навори филм пеши назараш омаданд.

Баъд аз хатми мактаби миёна зиёд хоҳиши идомии таҳсил дошт. Лекин пайвандон ба ин орзуяш хатти бутлон кашида, аз ӯ хостанд, ки бо як «обрӯи муҳаммадӣ» шавҳар кунад. Як-ду хостгори бо ҳар баҳонае рад кард, вале хостгори навбатиро пазируфтанд. Ҳарчанд духтар зиддияти сахт нишон дод, аммо қорагари ҳолаш нашуд. Домодшаванда аз хонаводаи сарватманде буд. Ин фурсатро аз даст додан нахоста, волидайнаш баръакси майли Саодат ризоят доданд. Арӯсии бошукӯҳе барпо гашт. Вале зиндагии навхонадорон аз рӯзи аввал ширин оғоз нашуд. Ба қавли мардум «ситораҳояшон бо ҳам мувофиқ

наомад». Агар ҳақиқаташро бигӯем, Саодат бо вучуди ин, ки бо ин издивоҷ муҳолиф буд, аммо баъд аз баргузории тӯй ба тақдираш тан дода, ба шавҳараш меҳр баст. Дар охири кор ҳамсарашро дӯст ҳам дошт. Охир Ҷамшед марди чашм кушода дидааш буд. Марди ҳаёташ буд. Лекин ин ҳиссиётҳои меҳру муҳаббат гӯё ба Ҷамшед бегона буданд. Ў пеш аз издивоҷ бо Саодат духтареро дӯст медошт, аз самими қалб дӯст медошт. Духтар ҳам дӯшташ медошт. Танҳо дар ин байн волидони Ҷамшед муҳолиф буданд ба интиҳоби фарзандашон. Фикрашон ин буд, ки духтари таҳсилкарда ва нозпарварди хонадон наметавонад иззату эҳтиромашонро ба таври бояду шояд ба ҷо биёрад. Аз ин рӯ баръакси хоҳиши писарашон Саодатро интиҳоб карданд. Ва писар ҳам барқасди хонаводаашон келини овардаашонро ҳеҷ рӯи хуш намедод ва дӯст ҳам надошт. Дар ин муддат соҳиби ду фарзанд ҳам гаштанд, вале яхи дили Ҷамшед ҳеҷ об нашуд, ки нашуд. На Саодатро дӯст дошту на фарзандонашро. Билохира, бинои зиндагияшон баъд аз шаш соли зиндагӣ аз ҳам пошид. Шавҳар Саодатро бо ду фарзандаш оварда, дар хонаи падару

модараш монд ва рафт дунболи ишқу муҳаб-
бати аввалааш. Падару модарон ва бузург-
тарҳои оилаҳояшон дар байн даромада, миё-
наравӣ карданд, суде набахшид. Ҷамшед аз
раъяш гаштанӣ набуд. Ба ҳеҷ унвон ба
зиндагию хонаву дараш баргаштанӣ набуд.
Чун Саодат дид, ки зиндагияш вайрон шуда-
аст, аз ғаму андӯх ба беморӣ гирифтор шуд.
Баъди каме табобат ба худ омад. Волидайнаш
дар бахти шикастаи духтарашон худро гу-
наҳгор медонистанд. Ҳарчанд ҳеҷ вақт духта-
рашон инро ба забон наоварда буд, вале худро
дарун-дарун меҳӯрданд аз кори кардашон.
Пушаймони зор гашта буданд. Ба сарвату до-
роии хонаводаи Ҷамшед фирефта шуда, ҳатто,
напурсиданд, ки ҷавонон ҳамдигарро ме-
хоҳанд ё не? Дигар, чӣ хеле ки меғӯянд: «Худ-
кардари даво нест, вовайлои пинҳонӣ».

Саломатии Саодат хуби хуб шуда буд,
аммо он қадар бисёр ба берун намеомад. Аз
суҳбат бо ҳамсояҳо ва дӯстонаш мегурехт. Дух-
тари як вақтҳо одамдӯстдору ҷақҷақӣ, гули са-
ри сабади маҳфилҳо имрӯз одамгурез гашта
буд. Тасаввур мекард, ки баъд аз пош хӯрдани
зиндагияш мардум ба ҳолаш меҳанданд. Фикр

мекард, ки аз пушташ масхара карда бо ангӯшт нишонаш медиҳанд. Худашро шармсор ва беобрӯ эҳсос мекард. Баъди ҷанҷоли имрӯза ҳолати рӯҳияш дигар хеле бад гашта буд. Лаҳза ба лаҳза аҳволаш хароб мешуд. Дигар фикр мекард шарманда аст. Не. Шарманда буд ва худашро боз ҳам шармандатар эҳсос мекард.

– Дигар ман барои чӣ зиндагӣ кунам? Зистанам маъно надорад. Аз рӯи ман падару модари азизам ҳамеша дар азобанд, баробарам месӯзанд. Эҳ, Худоҷон, ҷонамро бигир, ки аз ин шармандагиҳо халос шавам!

Ногаҳон чизе ба ҳаёлаш расид магар, ки зуд аз ҷояш хеста, ҷониби ошхона равон шуд ва ҳамзамон зери лаб пичир-пичир мекард:

– Бас аст, безор шудам, дигар наметавонам!

Ин лаҳза падару модар бо хоҳару додаронаш аз кори заминашон баргаштанд. Бачаҳои Саодат дар лаби долон менишастанд. Сари баставу хунолуди Салимҷонро дида, ба таҳлука афтоданд. Бо хотири парешон аз Шаҳноз пурсиданд, ки чӣ гап шудааст? Саргарми аҳволи фарзандонаш буданд, ки садои доду фарёди

Саодат баланд шуд. Аввал ҳайрон шуданд, ки ин садо аз кучост? Бо нигоҳ ин тарафу он тарафро меҷустанд. Ногаҳон як кӯраи оташин аз ошхона берун шуд. Волидайнӣ бечора ба чашмонашон бовар накардаанд. Фикр карданд, ки хобанду ин ҳамаро дар хоб мебинанд. Охир ин кӯраи оташин Саодати сиёҳбахташон буд, ки худахро оташ зада...

– Оча, очаҷон ҷонма бихар, ки дилу ҷиғам рехт – аз падару модар ёрӣ хост духтари дар коми оташ афтада.

Онҳо чанд сонияе лолу пакар ба ӯ нигаришта, ҷӣ кор карданашонро надонистанд. Дар доду ғиреви духтарашон ҳамсояҳо зуд ҷамъ шуда, ҳар яке кореро, ки аз дасташ меомад, анҷом меод. Меҳостанд бо ҳар роҳе оташро хомӯш кунанд, вале бефоида буд. Оташ қисми зиёди ҷисмашро фаро гирифта, дар оғӯши сузону тафсони худ бирён мекард. Саодат ҳам аз сӯзиши ҷону тан як ҷо ором нагирифта ба ин тарафу он тараф медавид ва дасту по мезад. Ин кораш ба оташ ёрӣ мекарду ба шахсоне, ки ёрияш омада буданд, ҳалал мерасонд. Ниҳоят зани бобои Ҷӯрабек як гилеми бузургеро бардошта овард ва кӯшиши бо он Саодатро пе-

чондан кард. Дигарон ҳам ёрияш карданд ва бо ҳазор машаққат оташ хомӯш шуд. Куртаву почомаи танаш, ки ҳама синтетикӣ буданд, дар лаҳзаҳои аввали оташсӯзӣ сӯхта, об шуда, ҳар ҷо-ҳар ҷо мисли муми сиёҳ дар бадани сӯхтааш часпида буданд. Мӯйҳояш низ ба коми оташ рафта буданд. Зуд ба порчаи бузурге ўро печонда, хостанд ба беморхона баранд. Волидайнашро диданд, ки беҳушу беёд рӯи замин хобидаанд. Бечора падару модар бо дидани ин фоҷиға аз ҳуш рафта буданд. Онҳоро ҳам ба мошини дигаре бор карда, ҳамроҳи духтарашон роҳи беморхонаро пеш гирифтанд.

Дар шифохона дар ҳучрае табибон барои наҷоти ҳаёти Саодат мубориза мебурданду дар ҳучраи дигар барои ба ҳуш овардани волидайнаш талош мекарданд. Ниҳоят онҳо ба ҳуш омаданд, вале сарҳояшон карахт буд ва ба асли моҷаро гӯё, ки сарфаҳм намерафтанд. Ҳайрон-хайрон ба одамони атрофашон назар меандохтанд. Ниҳоят пас аз лаҳзае модар ҳодисаи чанд дақиқа пешро ба ёд оварда, аз ҷояш баланд шуд ва азми Саодатро дидан кард. Аввал духтурон розӣ нашуданд, вале

пеши исрору зориҳои модар истодагарӣ накарда ба ҳучраи чигарбандаш ўро роҳнамоӣ намуданд. Модар ба курсии паҳлӯи кати духтараш нишаста, ба сару рӯи ӯ зеҳн монд. Тамоми ҷисми духтар докапеч буд. Гӯё варам карда буд духтараш.

– Наход ҳамин Саодати нозанини ман бошад? – худ ба худ суол мекард модари зор.

– Саодат, ҳо Саодатҷон, маро мешунавӣ? Чашмонатро кушо, ҷони оча, маро мешунавӣ Саодатҷон? – садои духтарашро шунидан меҳост модар.

Саодат бо азобе пилкҳои сӯхтаи чашмонашро кушод. Чашмонаш мисли косаи хун буданд. Суп-сурх. Модарро паҳлӯяш дида:

– Оча, очачон, мемирам – гуфт.

– Не, ҷони оча, ин тавр нагӯ, ҳоло ту соз мешавӣ. Соҳиби бахти сафед шуда, духтаратро тӯй мекунӣ, бачата зан медиҳӣ.

– Кошкӣ, очачон...

Оби чашмони модар шашқатор ҳар ду бари рӯяшро мешуст. Дасту пояш меларзид. Нигоҳашро аз духтараш намеканд. Сару тани докапечи Саодаташро бо матоъи сафед пӯшонда буданд. Ҳангоми нафаскашии ному-

раттабаш қафаси синааш пасту баланд мешуд. Аз дарди гарону сӯзиши чон нолиш мекард. Бо ин дардаш шояд дар ҳолати одӣ додаш ба фалак мепечид, вале айнаи ҳол дигар қуввати доду фарёд карданаш намонда буд.

– Об, очаҷон, обам бидеҳ, ки дилу ҷигарам сӯхт – бо садои пасту ҳазин нолиш баровард Саодат.

– Ҳозир, бачам, ҳозир обат медиҳам, каме беҳтар, ки шудӣ як авҷотаки бомазза ҳам пухта меорам, то хӯрда боқувваттар шавӣ – хурсандикунон мегуфт холаи Заҳро. Сари духтарашро боэҳтиёт бардошта, пиёлаи обро ба лабонаш наздик овард, вале Саодат обро нӯшида натавонист. Аз сабабе, ки лабҳояш зиёд сӯхта буданд, дигар маҷоли чунбидану обро фурӯ бурдан надоштанд. Об ба даруни даҳон нарафта, шорида аз ду кунҷи лабонаш мерехт. Якчанд бор ин амалро такрор карда, диданд, ки муроде ҳосил намешавад. Ночор модари зор сари духтари ташналабашро ба рӯи болишт гузошт. Ба ин тарафу он тараф нигариста, каме пахта дарёфту дар об тар намуда ба даҳони Саодат об чакондан гирифт, то заррае ҳам бошад, ташнагияшро бартараф

созад. Ин лаҳзаҳо ёдаш омад, ки ҳангоми кӯдакияш калонсолон мегуфтанд: «Ҳангоми ғавт инсон хеле эҳсоси ташнагӣ менамояд.» Ё ин аст, ки «Ҳалони ро вақти ҷонканӣ дар ҳалқаш ба пахта об мечакониданд.» Аз ин фикрҳои мағшуш ва даҳшатноки худ тарсид ва бо гуфтани «Астағфируллоҳ» хост худаширо ором кунад. Ҳатто эҳтимоли ин, ки шояд духтарашро аз даст бидиҳад, барояш таҳаммулнопазир буд. Дили модари бечора умедвор буд, ки ҳоло муъҷизае мешаваду духтараш мисли пешина бо ҷеҳраи хандону лаби шукуфон аз ҷояш бархоста, хоҳири ошӯфтаи волидайнро барҳам мезанад ва ба зиндагии хушу хурсандонашон давом медиҳанд. Обҷакони ро анҷом дода, аз ҷояш баланд шуд. Таи ин 5-6 дақиқа касе аз духтурон ба наздашон наомаданд. Дар ташвиш афтада, суроғи духтуре рафтани буд.

– Оча?

– Ҷон.

– Кучой?

– Дар ҳамин ҷоям, ҷони оча.

– Пешам биё.

– Ана, омадам, ҷи гуфтан меҳохӣ духтари

ширинам, ягон хурданӣ биёрам? Дилат чӣ мекашад?

– Оча, аз ман хафа ҳастен?

– Барои чӣ?

– Маро бибахшед, аз ман ба бадӣ ёд накунад.

– Ту чиҳо гуфта истодаӣ, духтарам? Ту ҳоло хуб мешавӣ, ҳама хушиҳои умрат дар пеш аст.

– Оча, очаҷони ширинам, бачаҳома ба шумо ва шуморо ба Худои бузург месупорам. Бачаҳома хуб нигоҳ кунед, намонед хор шаванд. Ман аз зиндагӣ ҳеҷ чиз надидам, бигзор онҳо бинанд.

Ин замон падараш низ ба хучра ворид гашта, суханҳои духтарашро шунида ба сӯи бистараш давид:

– Ин хел нагӯ духтарам, ҳеҷ кас намедонад, ки кай меояду кай меравад, – насихат мекард духтарашро.

– Падарҷон, илтимос, маро бибахшед.

– Духтари содаи беақл, эҳ духтари сода, ин чӣ коре буд, ки кардӣ? Ақаллан фикри моро накардӣ? – гила кард модари аз ғаму андӯх ба танг омада.

– Худам ҳам пушаймонам, модарҷонам! Оҳ Худочон як камаки дигар агар умрам диҳад, ба тавбаву надомат онро мегузаронам. Пушаймонам, саҳт пушаймонам. Маро бибахшед, дар ҳаққам дуо кунед...

Дигар на ҳарфҳояш фаҳмида мешуду на садояшро шунида.

– Оҳ, духтари сиёҳбаҳти оча, духтари сиёҳпичамарги оча. Бихез, чашмота кушо, ман ҷавоби бачаҳои туро чӣ медиҳам? Падар надоштанд, ту қуввати дилашон будӣ. Ҷавоби ин ятимҳоро ман чӣ медиҳам. Оҳ духтари чигарсӯхтаи оча... Нолаву шевани модари Саодат ба осмон дакка хӯрд. Аз чашмони хастаи падар селоби ашк равона буд, вале садояшро дар гулӯ саркӯб карда буд. Танҳо ҳамин қадар аз сӯзи дил лаб ҷунбонид:

– Худо бибахшад туро, духтарам, ба фазли худаш аз гуноҳат бигзарад. Илоҳо, ҳама бандаҳои гунаҳкоратро бибахш. Саодати бесаодати падар, Худо туро бибахшад!!!

Холаи Садафмо

Холаи Садафмо дер боз ба автобус наништа буд. Ҳамеша саросема мегашту меҳост баробари ба роҳ баромадан ба таксие ништа, ҳар чӣ зудтар ба хонааш бирасад. Аммо ин рӯз рӯзи истироҳат буд.

– Кучо саросема шавам? Рӯзи корӣ набошад. Баҳузур ба автобус ништа, рафта харидамро карда бармегардам. Камтар «эконом» карданро ёд гирам-да. Хӯрокамро ҳам, ки барвақт омода намудаам! – бо ин андешаҳо ба автобусе, ки дар назди истгоҳ меистод савор шуд.

Ягон 10 дақиқа сипарӣ шуд, вале автобуси нимапур хаёли ҳаракат карданро надошт. Як ками дигар мунтазир шуд, аммо ҳавсалааш сар рафта, аз пулчинак пурсид:

– Ҳаракат намекунед, додарҷон?

– Куҷо саросемай, хола? Пур шавад ҳай мекунем!

– Оҳо, то ин пур мешавад, ки рӯз нимрӯз мешавад. Хуб, дар роҳ, ки боз мардум бисёранд!

– Хола бисёри бад дерат шуда бошад, марҳамат, ба таксӣ бирав, дар ду дақиқа ба ҷою маконат мерасонад. Ин автобуси давлати-яй. Мо «план» гуфтани гап дорем, мефаҳмӣ холаҷон?! Так что ё тинчакак бишин, ё бо таксӣ бирав!

Холаи Садафмо рӯяшро тарафи тирезаи автобус гардонда, вонамуд кард, ки берунро тамошо дорад ва суханҳои ҷавонро нашунид, аммо дар асл дар шарму хаё гум шуда, аз гапи гуфтааш пушаймон шуд. Дар дилаш худаширо мазаммат мекард, ки чаро эътироз баён кард, чун ҳама мусофирон ба баҳси онҳо таваҷҷуҳ карданд. Вале барояш ҷои суол буд, ки чаро дигарон дар даҳон об гирифта, ором нишаста-

анд ва танҳо ӯ гап зад. Лекин гуфтораш беасар буд. Беҳуда намегӯянд: «Сухан гуфтан нуқра бошад, хомушӣ тилост».

– Охир, дигарон низ бояд сухане мегуфтанд, на ин ки бепарвоёна тамошобин бошанд. Чаро ба тақдири ҳудашон ин қадар бепарвоянд ин мардум??? – дилаш туғён мекард. Ниҳоят баъди миқдори зарурии мусофирон чамъ шудан автобус ба ҳаракат даромад. Каме банди ҳамин фикрҳо буд. Дилаш кам-кам ором мешуд. Ба тамошои шаҳр машғул дошт ҳудашро. Ногаҳон чашмаш ба саҳнае афтод ва як лаҳза мисли барқзадае қарахт шуд. Баробари автобуси онҳо мошини бензинкашӣ ҳаракат мекард. Маълум буд, ки мошин пурбор аст, аммо чӣ боре? Бори марг-боре! Бензинро чунон пур кардаанд, ки аз лабҳои новаи мошин қорӣ буд ва ба бари бордони мошин шорида ба замин мерехт.

– Чӣ дарди зарур доред, ки ин қадар пурраш мекунед? – худ ба худ ғур-ғур кард. Гӯё ғоибона соҳибони борро танбеҳ меода бошад.

Дар ин вақт яке нақлҳои ҷолиби падари ҳикоягӯяш ба ёдаш омад ва лаҳзае дар лабо-

наш табассум меҳмон шуд: «Афандӣ косаи чинӣ дар дасташ равғанхарӣ меравад. Чун равғанфурӯш ба косааш равғанро мерезад, ками дигар дар зарфе, ки дар дасташ буд, мEMONАД. Афандӣ ин ҳолро дида, косаашро рӯи дигар мегардонад ва меғӯяд: «Боқимондаашро ин ҷо резед, то ризқам аз даст наравад.» Ин нақдро тақрибан ҳама дар қишлоқи онҳо аз ёд медонистанд, вале тақрор ба тақрор аз падараш хоҳиши шунидани онро менамуданд, чун ӯ бо як лаҳни ширин ва пурмуҳтавову ҷолиб нақлаш мекард.

– Хайрият, инҳо ҳам мисли Афандӣ нагуфтаанд, ки «дар пушташ бирез»-гуфта, аз ба ёд овардани он ҳикояву тасаввури ин ҳолат бозавқ хандид.

Аммо як дам гӯё хун дар рағҳояш ях кард. Чашмаш ба дудбарои мошини бензиндор афтод, ки аз он ҷо дуди ғализе мебаромад. Дар байни дудҳо шарораҳои оташ медурахшиданд.

– Худоё, оҳ Худочон, ҳифзамон кун!-ғайриихтиёр бар забонаш ин гуфтаҳо ҷорӣ шуданд.

– Агар ин шарораҳо нохост ба бензин би-

расанд, тамом – аз тасаввури ин андеша вучудаширо ларза гирифт. Ҷонҳавлӣ аз ҷояш хест. Ба мусофирони даруни автобус назар кард. Ҳамагон аз дунё беҳабар машғули ҷақҷақи худашон буданд. Гӯё агар ними дунёро ҳам об барад, парвоя надоранд.

– Охир, ҳамаи инҳоро дар хонаҳояшон интизоранд, якеро занаш, дигареро шавҳару фарзандонаш ва дигарҳоро волидайнашон. Оҳ, ҳоли онҳо чӣ мешуда бошад-ин фикрҳо барқсон аз зехнаш гузаштанд. Ба ёдаш омад автобусе, ки пур аз мусофирон дар шаҳри Маскав ба садама дучор шуда буд. Тақрибан ҳама мурда буданд ва соҳибонашон чӣ қадар оҳу шеван мекарданд. Дар наворҳои шабакаҳои телевизионӣ онҳоро дида, дилашро панҷаи ғам ва ҳамдардӣ мефишурд. Алъон ҳам бояд коре мекард, ягон роҳе бояд меҷуст, то фалокате сар назанад. Аммо чӣ чорае надешад? Намедонист! Як лаҳза худашро гум кард. Дастпоя шуд. Лекин чизе гӯё ба зехнаш расида, ба сӯи кабинаи ронанда раҳсипор шуд. Вале ҳар чӣ фарёд кард ва пушти шишаи кабинааш кӯфт, ронанда ўро нашонид. Му-

сикияш бисёр баланд буд ва ронанда низ зери лаб сурудро ҳамроҳи сароянда замзамакунон, фармони автобусро бо зарби мусиқӣ ҳамнавохт маҳин-маҳин мекубид.

Дигар дили холаи Садафмо ба кафидан наздик мешуд. Боз як бори дигар ба тарафи мошини бензиндор нигоҳи хастае партофт. Аммо ӯ чӣ медид, Худоё! Ё ӯ девона шудааст ё чашмонаш ўро фиреб медиҳанд. Не-не, ин ҷо иштибоҳе нест. Яқинан якто буданд ва ҳозир дуто шудаанд он мошинҳо бо бори маргборашон.

– Худоё! Раҳми бандагонатро худат бихӯр, бар ҳоламон раҳм кун! – илтиҷо ба холиқи Қодир бурд. Дигар сабрашро аз даст дода, ба мардум рӯй овард:

– Ҳой мардум, хобед магар? Ин мошинҳоро бинед дар баратон, марг баробаратон меояд, аммо шумо хобед?! Чашмонатон парда дорад магар! Ин мошинҳои пури бензинро бинед, ки лаболаб пур аст ва ҳатто бар замин резон! Як шарораяк кофист, ки ҳамамон ба хокистаре табдил ёбем ва бод моро ба ҳар тараф бипошад!

Мардум ногаҳон дар таҳлука афтоданд. Гӯё дар хоби амиқе буданду бедор гаштанд. Сару садоҳо баланд шуд. Пулчинак нооромиро мушоҳида карда наздашон расид.

– Чӣ гапай?

Вазъиятро барояш зуд шарҳ доданд. Ва ин ҷо дар сари Холаи Садафмо боз як фикри тоза омад.

– Зуд ба ронандаи автобус бигӯ биистад ва ронандаи ин мошинро огоҳ намояд, зеро ҳозир ё замони дигар, Худо накарда ҳамаро метарконанд ва чангамон дар осмон мешавад.

– Кадом мошинро? – пурсид коҳилона ҷавони пулчин.

– Мошинҳои бензинро. Бибин бензинашон ба замин рехта истодааст ва чи қадар хатарноканд-ба мошинҳои пурбор ишора кард хола.

– Инҳо об доранд, на бензин!

– Чӣ хел об? Нигоҳ кун, мошини бензинкашонӣ аст.

– Эҳ, хола, содаӣ чӣ бало?! Наход бензинро, ки як литраш қариб ду доллар аст, ин кор намоянд. Кадом девона ин қадар пур мекунад,

то ҳамаашро дар замин резонад? Ин мошинҳо пури обанд, барои гулҳои шаҳрро об додан! Ҳозир аз маркази шаҳр обпоширо сар меку-
нанд!

– Гулҳоро об медиҳанд? Дар ин нимрӯзӣ? Дар ин гармо, охир, ду дақиқа пас ҳама обҳо бухор мешаванд. Падарам дар қишлоқ гулу зироатҳоро бегоҳӣ ё шаб об медоданд, то оби додашон зуд бухор нашуда, нам дар замин бештар бимонад.

Акнун холаи дилсӯзи моро ғами гулҳои шаҳр гирифтааст, ки бо ин тарзи обпошӣ нашъунамои хуб накарда аз байн мераванд.

– Эй кош, ба ҳамон таксиям мерафтаму зуд бармегаштам. Ин қадар «стресс»-ро наме-
дидам ва ба ғамҳои дилам ғами дигаре зам намешуд. Ду сум «эконом» кардаму сад сум ғам харидам!!! – хулоса намуд холаи Садафмо.

Панди боғбон

Ниҳолакони нозукандому мӯрчамиён бо вазидани боди сард ларзиданд. Домони шикваро алвонҷ доданд.

– Эҳ Худо, кай мо аз ин Хунукистон ҷонамон халос мешуда бошад?

– Ҳамонро гӯед, ҳамсоҷон, расо дилам танг шуд-дия дар ин ҷои тангу торик.

– Канӣ як ҷояки офтобӣ ва кушоде, ки роҳат карда офтоб хӯрию шоҳу навдаҳоро баҳузур рост. Дар паси буттаи калон соҳиби боғро надида, навниҳолакони ғубори дилашонро тоза мекарданд.

– Худо гӯед, аз ин бадтар накунад. «Дидагиҳо пушаймон, надидаҳо дар ормон», гуфтагӣ барин боз пушаймон нашавед? – боғбони пир ба насиҳат гузашт. Ё аз рӯи меҳру муҳаббати зиёд ба ин ниҳолакони нозук ғамхориҳои беназире нисор менамуд. Мисли фарзандони ҳудаш, балки бештар аз онҳо дӯсташон медошт. Ҳарфҳои дилашонро гӯё меҳонд аз авроқи зеҳнашон.

– Ҷонамон аз ин ҷо ҳалос шавад, шуд. Наход аз ин ҳам ҷои ногувортаре бошад? – мепурсиданд аз якдигар.

– Аз ман чӣ бадӣ дидед, ки азми рафтан ва тарк карданамро доред? Ман бо ҳазор умеду орзу шуморо мепарварам?

– Мӯйсафед ҳудашро таъриф дорад, – писханд гирди лабонашон тоб хӯрд.

Пас аз чанд муддат барои ҷое рафтан омодаашон намуданд. Аз хурсандӣ ҷои нишастан намеёфтанд.

– Худо дод. Меравем аз ин ҷои дилбазан.

– Куҷо будааст, ҷои наватон, ҳамсоҷон? – бо ҳасрат мепурсид яке.

– Як водии офтобрӯяву дилнишин, – бо-лои сӯхтаи дилаш намақоб мепошиданд.

– Чӣ хел нағз!...

Баъди якчанд моҳ ба сару рӯи нозининҳои мо нигоҳ карда намешуд. Аз он назофату тозагӣ, ороишу ороштагӣ асаре намонда буд. Ҳама шохаҳо парешону шикаста. Қомати замоне рашки сарву шамшод имрӯз ҳамзадаву хамида. Қалбҳои зебоишон лабрезӣ ғуссаву ғам.

– Ҳамсоҷон, дигар наметавонааааам! Ҷонам ба танг омадааст, – шикоятро оғоз намуд.

– Ин чӣ рӯзҳои сахтест, ки ба сари мо, мусофирони мискин ҳада шуд, – андӯҳи дигари ро низ охир набуд.

Модару писаре аз наздашон гузар мекарданд. Писарча ба модараш нозид:

– Очаҷон, ҳо он гулашро канда диҳед. Бинед, чӣ қадар зебост, – гӯён тарси «меҳмондарахт»-ро дучандон боло бурд.

– Оҳ, мурдам, гӯё дар фарқи сарам бо гурзе кӯфтанд, – нолиш кард ба ҳамсоҷаш.

– Офарин ба шумо, бо ин андоза дарди гарон чӣ қадар таҳаммул доштан даркор, – ба тавре дилбардорӣ менамуд ҳамсоҷи ғамхору ҳамқисматаш.

Ин лаҳза боди гармселе вазида, ҷисми хушкзадаву бемадори меҳмонҳои моро лесида гузашт. Аз тафсу ҳарорати ин боди оташин мағзу устухони ниҳолакони мӯрчамиёну нозук ба сӯзиш омаду додашон ба фалак печид. Ин замон гуфтаҳои боғбони пир дар гӯшашон садо дод:

– Одам вақте ба қадри неъматҳои доштааш мерасад, ки онҳоро аз даст бидиҳад. Шумоҳо ҳам ҳоло ҷавонед. Ба қадри ману меҳнати ман баъдан мерасед, чунки ман шуморо мисли фарзандони худам медонам ва дӯст медорам.

Оина

Баъди аз кор баргаштан бо занҳои ҳамсоя лаҳзае дар берун нишастам. Мавзӯи суҳбат ҳар бахшро дар бар мегирифт. Зани акаи Салом аз саломатияш шикоят намуда, арз кард, ки ҳамин қадар табобат карданаш бефоида.

– Эҳ, Худо, ҳамин қадар одамон нимгӯшна мегарданд, ҳеҷ балашон намезанад. Ман аз чӣ камӣ дорам? Гули хурокро меҳӯраму гули пӯшокро мепӯшам, вале поям аз беморхона қанда нест.

– Апаи Назокат, шумо бояд як каме ба речаи хурокатон таваҷҷуҳ намоед, чунки асли пайдоиши бисёре аз бемориҳо вазни зиёда-

тист. Боз наранҷед, аммо вазни шумо аз эъти-
дол гузаштааст. Бинобар ин, кам кардани чанд
килограм мувофиқи мақсад аст, – Санавбари
духтурамон ба чанд тавсия роҳнамоияш кард.

Чашмони апаи Назокат аз косахонаи са-
раш берун ҷастаанд. Дар ниҳояти қаҳру ғазаб
ба Санавбар гуфт:

– Ба ту тирмизак кӣ ҳақ додааст, ки маро
насиҳат кунӣ? А-ро аз Б фарқ мекунам гуфта,
дигар як пасу пешатро нигоҳ намекунӣ-ҳа? Ту
он қадар доно бошӣ, як даҳон нони серӣ ёфта
бихур, баъд дигарҳоро таъна кун!

– Апаи Назокат, ба Худо ман қасди
таъназанӣ надоштам. Фақат ҳамчун духтур мас-
лиҳат додам. Дар ҳамсоятӣ ҳамин ҳарфҳо чӣ
даркор? Охир, ман душманат нестам-ку? Аз рӯи
хайрхоҳӣ гуфтам, чун ба аҳволи ҳамсои назди-
ку қадردонам натавонистам бетараф бимонам.

– Эъ, ҳубит аз сарат монад, донотарош! Ту
яқин чӣ қасде доштӣ. Аз хӯрдану гаштанои
ман талхат кафидестай? Ба хонаву дари хуш-
рӯи ман бахилӣ мекунӣ? Хайр, шавҳари ним-
мурдата биғӯ, ки ягон кори рӯғанӣ биёва.
Дафъ шаве, ранги тувори ҳамсои кӯрдил дар
гӯр! – инро гуфта апаи Назокат аз ҷояш хеста
рафт.

Санавбар аз ҳайронӣ чӣ кор карданаширо наметонист. Яқинан чуни ранг гирифтани корро интизор набуд. Мо гуфтемаш: «Ҳеҷ гап не, мегузарад. Апаи Назокат каме ором шавад, дарк мекунад, ки ту табарвор ҳам гап зада бошӣ, лекин аз рӯи дилсӯзӣ ва маслиҳат таъкидаш кардаӣ.»

Ҳама бо хоҳири ошуфта хона ба хона шудем. Лекин апаи Назокати мо на танҳо гапи Санавбарро дарк накард, балки ўро душмани рақами якаш эълон сохт. Дар ин байн боз шайтонҳову дурўнгўйҳои хабаркаш ҳам нақши назаррасе бозиданд. Кор ба ҷое расид, ки дар маъракае агар Санавбар меомад, апаи Назокат намоишкорона хеста мерафт. Чанд дугонаи ҷоплуси манфиатталаб низ ҳамроҳияш мекарданд. Ҳангоме ки ба маъракае даъваташ кунанд, ў худозадаро ҳам гуфтаен? Агар ў бошад, ман намиём, – гуфта эътироз баён мекард.

Ин ҳама мочаро ҳикояро ба ёдам овард:

Дар ҷангал мурумурии бешумори ҳайвонҳо сар шуд. Мисле, ки эпидемияе сар зада бошад. Ҳар рӯз ҷандин ҷонвари нодир ба ҳалокат мерасиданд. Табобат кардани онҳо низ ҷорae набахшид, чунки саршумори ҷонварон зиёд буду қувваи кории одамон кам. Сабаби

сар задани воқеаро чӯё шуданд. Маълум шуд, ки палангу шерҳои бешаро гурӯҳи сайёдон ба тамои шикор карда, аз байн бурдаанд. Маъмулан ҷонварони дарандаро «санитарҳо»-и беша меноманд. Чунки онҳо ба ҳайвонҳои бемор ва пиргаштаву дардманд, ки манбаи бемориҳои сироятӣ мегарданд, ҳамла оварда, онҳоро туъмаи худ месозанд. Бо ин роҳ дигар ҳайвонҳои беша аз ҳар гуна бемориҳои хатарнок эмин мемонанд. Ба ин ҷангал хатари аз байн рафтани тамоми олами ҳайвонот таҳдид мекард. Тасмим гирифтанд, иштибоҳи руҳдорро ҷуброн намоянд. Чанд палангу шер аз дигар ҷангал оварданд. Баъди муддате муҳити маъмулӣ дар беша ҳукмрон гашт.

Вақтҳои охир, наметонам, ба мо чӣ шудааст, ки таҳаммулгароиро аз даст додаем? Шахсе агар як зарра айбу нуқсонамонро ҷуръат карда, дар рӯ ба рӯямон бигӯяд, ҳозирем ўро пора-пора созем: «Оҳ, ин худаш кист, ки айби маро меҷӯяду мегӯяд? Кӣ ба ў ин ҳақро додааст, ки маро таҳқир кунад?»

Тайёрем аз тамоми қувваву имконотамон истифода бурда, ўро беобрӯ гардонем, дар сурате, ки ў ба мо ҳубӣ хоста, камбудамонро дар рӯямон изҳор кард, то бартараф сохта, аз шар-

раш худамонро начот диҳем. Охир, ӯ оинаеро мемонад, ки беғаразона ишколҳоямонро арза кард. Камоли беақлист, агар бо санги таънаву маломат ин оинаи беҳамторо бишканем. Ӯ метавонист, ин айбҳоямонро дар паси сарамон гуфта, боз чанд лақаби дигар низ бароямон ихтироъ намояд. Аммо ӯ ҷавонмардона, одилона гуфт, ки: «Эй бандаи Худо, ман дар ту ҳамин камбӯдҳоро мебинам. То ҳадди имкон аз паи ислоҳашон бикӯш, то боиси хандаву истеҳзо дар байни мардум нагардӣ.» Чӣ тавре меғӯянд:

*Дӯст он аст, айби ёрашро
Ҳамчу оина рӯ ба рӯ гӯяд.
На ки чун шона бо ҳазор забон
Аз ҷафо рафта, мӯ ба мӯ гӯяд.*

Шояд баъзе дӯстон розӣ нашуда, иброз намоянд: «Ман ҳеҷ айбе надорам, вале фалониҳо ҳамеша аз ман айбҷӯӣ мекунанд.» Бояд бидонем, ки ҳеҷ кас моҳи беайб нест. Беайб ва аз нуқсонҳо пок танҳо Худованди бузург аст. Аммо ба ҳар ҳол дар ҷамъият баъзе афроде ҳастанд, ки ҳамаи ҳунару истеъдодашонро барои айбҷӯӣ аз мардум равона гардондаанд. Ин қабил шахсон ҳар коре ҳам кунӣ, ҳатто моҳи

осмон ҳам бошӣ, айбу хатоеро бароят мета-рошанд. Дар урфият гуфтаанд: «Душман агар айбатро наёфт, меғӯяд, думи сагат қач аст». Ин ҳарфу ҳадисҳо ҳатман дар ҳар як ҷамъияте, ҳар маконе ҳастанд. Аммо ба ҳама эродгирию айбҷӯиҳо бояд одилона ва бидуни эҳсосот бингарем. Мабодо ҳамин мушкилро дар асл дошта бошему чашми худамон онро набинад, зеро гузаштагонамон мақоле доштанд: «Чашми соҳиб кӯр аст». Баъзан вақт айбу ишколе дар асл дорем, вале онро худамон эҳсос намекунем ва дар чашмамон наменамояд. Шахсоне, ки айбҳоямонро ба мо меғӯянд монанди ҳамон палангҳое ҳастанд, ки бемориҳо ва заифиҳои моро аз байн мебаранд. Набояд аз рӯи кинаву бадбинӣ ҷабр карда, онҳоро аз байн бубарем. Баръакс бибинем ва бисанҷем, оё ҳамон айбе-ро, ки бароямон эълон доштаанд, дар мо вучуд дорад ё не? Нагӯем, ки инро фалонӣ гуфт, ҳатман аз рӯи бадбинӣ меғӯяд. Аз рӯи мақоли «мангар, ки кӣ меғӯяд, бингар, ки чӣ меғӯяд» амал намуда, паи ислоҳаш бикӯшем, то ҳам айби худамон бартараф шавад ва ҳам атрофиён аз ислоҳи камбуди мо хушҳол гарданд.

Вохурӣ дар тобут

Парвин ба ин корхона муддати зиёдест, ба ҳайси роҳбар ба кор омадаст, вале пешрафти чашмрасе дар истеҳсолот ба назар намерасид. Дақиқан вазъият ҳамон тавре ки дар давраи раёсати роҳбари қаблӣ буд, боқӣ монд. На баланд бардоштани маош ва на дигар чораҳои ҳавасмандсозӣ қорагари аҳволи зору ақибмондагии корхонаи замоне маъруфу машҳур нагаштанд, ки нагаштанд. Ҳамагӣ дар ҷустуҷӯи шахсе буданд, ки монеъи пешрафту муваффақияти корхона мегашт. Кӣ бошад ин

ландахури тайёрхӯр? Он яке ин якеро гунаҳгор медонист, дигаре он дигарро. Ҳатто, кор ба дараҷае расид, ки муфаттиши пуртаҷрибаеро вобаста гардониданд, то тафтише анҷом дода, муайян созад, ки кадом «холабеғам» корхонаи бонуфузро ба ин ҳоли зор овардааст? Вале бенатиҷа. То ин, ки рӯзе ...

Саҳар коргарон, вақте бо дили нохоҳам ба сари кор мерасиданд, ниғаҳбон ҳар якеро огоҳ мекард, ки дар толори маҷлисоҳи корхона ҷамъ шаванд.

– Чӣ гап шудааст? Тинҷист? – мепурсиданд ҳаросон.

– Одаме вафот кардааст, ки гунаҳгори асоии аҳволи табоҳи корхонаи дӯстдошта ва дар замони на чандон гузаштаи дур машҳурамон мебошад. Чун шахси бадкору бадхоҳе буд, раёсат қарор доданд, маросими ҷанозаашро дар маҷлисоҳ баргузор кунанд, на дар хонаи шахсияш.

Оҳ, қиёмате қоим шуд. Ҳамагӣ беандоза хурсанд шуданд, ки тамом ҷонашон халос шуд.

«Чӣ оӣ, ки мурдааст», – мегуфт яке.

«Ҷонамон халос гашт аз шарраш.» – иб-роз медошт дигаре.

«Худо ҳеч гоҳ набахшадаш бадбахтро.»

«Эъ, Илоҳим дар дузахи ҳафтум бисӯзаде.

Ин қадар ҷабрашро ба сари мо бор кард».

«Бар ҳафт пушташ лаънат» – эҳсоси нафрати дигаре низ ҷӯшид.

Ҳамагӣ бо шавқу рағбати зиёд ба сӯи маҷлисоғ раҳсипор гаштанд. Ҳаяҷони бузурге ба мардуми ҷамъомада ҳукмфармо буд. Ҳисси кунҷковишон фаротар аз он боло рафта.

«Чӣ касе бошад, ин хонасӯхта?» – ин суоле буд, ки зехну андешаи ҳар яки онҳоро машғул дошта, ба ҳадс задану тахмин кардан водорашон мекард.

«Чаро пеш аз маргаш нашинохтем, ки ҷазояшро ба таври сазовор бидиҳем, то ба дигарон намунаи ибрат гардад. Эҳ, акнун дер шуд, хеле дер шуд. Фақат ин, ки магар ба ҷазои Худованд гирифтор шавад.»

Вақте ҷумла кормандон дар маҷлисоғ ҷамъ шуда, ба курсиҳо нишастанд, Парвин бо қиёфаи гирифтаву ғамгин ба эшон мурочиат кард:

– Дӯстони гиромӣ. Айни ҳол ҷасади марҳумро ба сахна меорем ва ҳар яки шумо

метавонед бо навбат омада, бо ӯ худохофизӣ намоед.

Ҳангоми ворид кардани тобут ҷунбише дар толор мушоҳида гашт. Мардум беқарорӣ мекарданд. Дигар сабру тоқатро кам-кам аз даст медоданд. Мехостанд ҳар ҷӣ зудтар рӯи ин одами гунаҳкорро бибинанд. Тобутро ба замин гузоштанд. Аввалин шахс аз ҷояш хеста, ба назди тобут рафт ва рӯи майитро кушода, нигоҳ кард. Моту мабхут гашт. Бо қадамҳои сангин омада ба ҷояш нишаст. Дигарӣ низ бо шавқ рафт, барои рафъи кунҷковияш. Мисли шахси аввалӣ лолу пакар омад сари ҷояш. Ҳар кадоме, ки мерафт дидани марҳум ва рӯяшро мекушоду медид, мисли барқзадаҳо карахт мегашт, ҷунки интизораи ин аст, ки рӯи ношиносеро мебинад, вале аз дидани чеҳраи ҳудаш ва навиштаҷоти даруни тобут як лаҳза дасту по гум мекунад. Меандешад, ки: «Худое, маро ба назар намуд ё девона шудаам?»

Навиштаҷоти рӯи варақи сафед, ҷанд лаҳзае ӯро ба дарёи андеша фуру мебарад: «Ҳар шахс ҳудаш монеи пешрафти ҳудаш аст. То мо ин ишқолро дар ҳудамон бартараф накунем, касе наметавонад, моро пеш барад.»

Устодона даруни тобут оинаеро насб карда буданд, ки шахси нигоҳкунанда танҳо акси худро медид. Албатта, ин тадбири ғайриинтизор онҳоро чанд муддат аз сухан кардан бозмедошт.

Вақте ки ҳамаи аҳли маҷлис тобутро دیدанд, Парвин риштаи суханро ба даст гирифт:

– Умедворам баъд аз маҷлиси имрӯза ҳар кадоми мо хулосаи даркорӣ барорем. Бояд ба ҳудамон иқрор кунем, ки танҳо ҳудамон метавонем ба пешрафту муваффақиятамон латма занем. То ҳудамон нақўшем, касе наметавонад моро ба пешравиҳо ноил гардонад. Мутаасифона, ҳамеша интизор дорем, ки дигарон бояд кор кунанд. «Бо як кори ман чӣ мешавад?» меандешем худ ба худ. Дар ҳоле ки корро ман, ту, дигаре бояд анҷом диҳад. Агар корамонро ҳудамон мувофиқи таъби диламон анҷом надихем, каси дигар наметавонад, онро мувофиқ ба майлу хоҳиши мо иҷро намояд. Ҳар кас агар аз уҳдаи кораш бо осонӣ барояд, ҳоҷат ба такрор кардани он кор наметавонад. Ободии ҳар як хона, ҳар як кўча, ҳар як хиёбон, ҳар як деҳаву шаҳр ва дар охир Ватан дар дасти ҳар яки мост. Беҳуда намегўянд: «Аз мост, ки бар

мост». Бояд ҳар кадоми мо бикӯшем, ки ба қадри тавону қудратамон дар ободию пешрафти корхонаву коргоҳамон саҳми худро бигузорем. Ободию пешрафт аз ҳамин чизҳои ҷузъию кучак оғоз мешавад. Сарчашмаи ҳамаи корҳои бузург муваффақият дар корҳои хурду назарногир аст. Шумо як ба пайдоиши дарёҳои бузург таваҷҷуҳ созед. Аввал шохобчаҳо кӯчак ҳастанд. Сипас калонтар мешаванд ва рафта-рафта ба шоҳаҳои калон пайваста дар охир ба дарёи бузургу паҳновар табдил меёбанд. Корҳои хурдро набояд бо чашми камбинем. Ба онҳо бояд арзиш қоил бошем. Ва мутмаин бошем, ки рӯзе ин амалҳои назарногиру кӯчаки мо ба дарёи корҳои бузургу мондагоре мубаддал мегарданд.

Гурбаи Мошон

Тирезаҳоро кушодам, то ҳавои тозаи баҳорӣ ба машомам бирасад. Аввалҳои моҳи март аст. Ҳавои сарди зимистона алаққай таронаи алвидоъашро хонда, ба қавли мақоли мардумӣ «чулу пустикаш»-ро, ки аз курпаи ғафси барфи сафед иборат буд, кайҳо ғундошта, бо шамоли сарди нарм охирин лаҳзаҳои ҳаёти яхинашро паси сар мекард. Аз тирезаи ошёнаи дуюм ба берун нигаристам. Ростӣ каме хаста будам. Чанд рӯзест, китоберо ба риштаи таҳрир мекашам. Вақтам хеле танг аст, боз якчанд корҳои нимколаи дигар дорам, ки интизорам ҳастанд. Аз ин рӯ шитоб дорам.

Истироҳатамро кам карда, корҳоямро метезонам.

Аҷаб ҳавое шудааст дар берун. Аз ҳавои тозаву соф чуқур-чуқур нафас кашидам. Ме-хоҳам ҳар як ҳуҷайраи баданам аз ин неъматӣ бебаҳои Худованд бенасиб намонад. Се-чор рӯз аст, ки ба берун набаромадаам. Боз ҳам айби вақт. Вақт нест, фурсат даст намедиҳад. То ҷашни Наврӯз ҳамаро тахт кардан лозим. Чунки ба аёдати волидайн бояд биравам. Дар иди Наврӯз онҳо ҳатман ҷашм ба роҳам мешаванд, ки: «Духтарамон меомада бошад?» Баъди ба наздашон расидан хушнудонаву ризомандона нидо мезананд, ки: «Ана духтарамон хабаргирӣ омад!»

Ба ёди падару модар дилам гум зад. Ба дарахтҳои сари роҳ, ки аз пушти хонаам мегузарад, ҷашм духта ғарқи андеша гаштам.

– Мяу, мяу.

Садои баланди гурба, ки аз айвони ҳам-соя, бо ҷашмони барқпош сӯям менигарист, маро лаҳзае аз олами афкорам берун овард. Гурба шинос ба назарам омад. Хеле шинос. Гӯё дар кучое ин гурбаро дидаам. Шаклу рангаш хеле ширину ошно.

«Дар кучо ман ин гурбаро дида бошам?» – ба худ андешидам. Аммо ҳеҷ дар лавҳи хотирам намегузашт.

– Охир ин гурбаи ҳамсоя ҳаст, шояд дар ҳамин атрофи бино онро дида бошам. Не, ин гурба дӯсти кӯҳна барин. Гӯё солҳост, ўро мешиносам. Солҳои зиёд. Ангор аз кӯдакияи бо ӯ ошноям.

Боз каме майнаамро об кардам. Аслан, ин гурбаи ҳамсоя, ки палангчаи кӯчакро мемонд, бароям он қадар муҳим набуд. Муҳим чизи дигарест. Ин гурба мисли шиноси деринаам ба назар меояд. Аммо ин ҳайвончаи зеборо ду-се солаш беш нест. Пас чаро аз зеҳни ман гузашт, ки ўро солҳои сол, аз тифлиам мешиносам? Оҳ, ана нав ба ёдам расид! Вай охир ба гурбаи раҳмати мо шабеҳ аст. Сад дар сад монанд. Гӯё он гурбаи худамон аст. Аз ҳамон айёми тифлӣ. Гурбаи хонаи падарӣ. Гурбаи зебоне, ки ҳама дӯсташ медоштанд. Боз баргаштам ба олами гулрезу пурнакҳати тифлию наврасӣ. Ин дафъа амиқтар ба парвоз омад рӯҳи пурхурушам, рӯҳи сармаст аз насими гулбеи

баҳорӣ. Рафтам ба дунёе, ки ҳамеша боиси шодию сурурам мегашт. Дунёе, ки ҳар лаҳзаи он ҷо буданамро ба ҳама моли дунё на-медихам.

Падар бо модар машварат мекард.

– Меғӯм занак, як пишак барои хона даркор аст.

– Охир дар ҳамин гирду атрофи хона аз дасти пишакҳои дайду на мурғамон мондасту на чуча. Ҳамаро дуздаву бурда хурдаанд. Боз биёрем яктаи ҳамонҳоро дар болои ҷонмон бипарваронем?

– Не занак. Пишакҳои дайду дигаранду онеро, ки худат тарбияву таълим медиҳӣ дигар аст. Рамузи хонаро ёдаш медиҳӣ тамом, олам гулистон.

– Ҳамин пишак гуфтаниро дар хона ман он қадар дӯст намедорам мардак. Феъли бад доранд.

– Чӣ феъли бад?

– Дар ҳама чӣ, косаву табақ фӯк мезананд. Ҳамаро макруҳ мекунанд. Дигар коре кун, ки ҳамсоjavу хешу табор нонамонро нахӯранд.

– Ҳе занакӣ сода. Гуфтам, ку бояд таълимаш бидиҳем, одам мешава.

– Одамҳоро солҳои сол таълим медиҳанду одам намешаванд, ту мехоҳӣ ҳайвонро таълим дода одам бикунӣ? – паст намеомад модар.

– Даркорай занак, дар хона як пишак даркорай. Ҳамаи гандуму шолиро мушҳои гизала тухму торашонро баровардаанд. Сояи пишакро дар хона бинанд, дигар ҷуръат намеkunанд, ки ин хел бедодиву беинсофиро давом бидиҳанд. Гап тамом. Пишак мегирем гуфтам, пишак мегирем! Бачаҳо саҳар шумо кани дар қишлоқ пурсон шавед, ягон пишакбача ёфт мекунед? – хулоса кард падар.

– Пишакча? Майлаш, гап нест атаҷон, гап нест! – хурсандии бачаҳоро ҳадду канор набуд.

Рӯзи дигар як пишакчаи хурдакак рӯи ҳавлӣ ларзон-ларзон қадам мегузошт. Тамоми аҳли хонавода тавачҷуҳаш мекарданд. Яке ко-саи шир наздаш мегузошт, дигарӣ косаи об, яке мағзи нонаш медод, дигарӣ дасти навозиш бар сараш мекашид. Аммо модари хонадон нисбаташ беъътино буд. Гӯё вучуди чунин ҷон-

варе дар хона барояш аҳамияте надошт. Аслан нигоҳаш намекард, вале ҳамин, ки ягон кори хилоф карданӣ мешуд, чашми тезбини модар ўро медид:

– Ку худатро аз назарм дур кун, беадаб!

Гурбача тарсида зуд ба як канори хона медавид ва аз назар ҳудабро нопадид мекард. Ҳамин тавр чанд лаҳза сипарӣ мегашт. Нигоҳ мекард, ҳамин, ки ҳоли модар хуш мешуд боз дар даври бари онҳо пайдо мегашт.

Баъди чандин вақт гурбачаи кӯчаки мо ба як гурбаи хушқаду қомат ва калоне мубаддал гашт. Чӣ тавре ки падар ҳадс мезад, дигар ягон мушак ҷуръат намекард ба даври хона гузар намояд, чӣ расад ба он, ки дар ҳавлӣ ё хона гаштугузор намоянд, нағмаҳое кунанд, моли хонаро ба яғмо баранд. Гурба ҳокими мутлақи хона гашта буд. Хонавода низ хеле дӯсташ медоштанд, ҳар нозашро ба ҷон меҳариданд. Ин хона барояш бихиште буд, ки гурбаҳои дигари дайдуву бехонаву дар, ҳатто, дар хоби шабашон наметавонистанд чунин зиндагиеро барои худ тасаввур намоянд.

Инсофан, гурба ҳам аҷаб гурбае буд. Аслан бигирем, айнан мисли паланг буд, фақат андозааш хурд, яъне палангча! Пашми баданаш рах-рахи сиёҳу зарди моил ба сурхча, вале шикамаш сап-сафед, дасту пойҳои сафед. Ҳеҷ гоҳ надида будам, ки дар ҷойҳои сафеди баданаш доғе, касифие дошта бошад. Ҳамеша тоза буд. Албатта, мо ҳам дар тозагии гурба саҳмгузор будем. Ҳар вақт либосшӯӣ ё саршӯӣ мекардем, ҳатман гурбаро низ мешӯстем. Бо собуну шампуни худамон, то хушбӯву тамиз гардад, то мабодо рафиқону дӯстонаш нагӯянд, соҳибонат туро нигоҳубин намекунанд, чиркинак ҳастӣ. Боре барои боз ҳам зеботар шуданаш ману бародарам коре кардем. Гурба ба назари мо хеле зебо буд, аммо ҳамин бурутҳои баландаш фикр кардем, як каме ўро калонсол ба назар нишон медиҳад. Охир, гурбаи нози мо ҳануз муҷаррад буд, метарсидем, ки пир шудааст, ин мардаки бурутдор аст, гуфта духтардорҳо ба ў гурбадухтарашонро ба занӣ надиханд. Аз ин рӯ барои тағири «имидж»-и гурба тасмим гирифтем.

Аз бурутҳояш шуруъ карда ҳар кучое, ки пашми баданаш баланд буд, қайчӣ задем. Яъне, орову торояш дода, шаклу сураташро ба таври худ дуруст кардем. Аммо дар танбеҳи падар гирифтор шудем.

– Ата, нигоҳ кунед, мо имрӯз Мошонро «фасон» кардем – хушҳолона расондемаш.

– Ай, ин бурутҳояш ку? – ҳайрон пурсид.

– Мо қайчӣ задемаш.

– Наход бурутҳои гурбаро бибуред? Аз кӣ пурсидед?

– Охир шумо ҳам бурутҳоятонро қайчӣ мезанед, ку?

– Ман одамам, байни инсону ҳайвон фарқи калонест. Бурутҳо барои гурба нақши калон дорад, вазифаи «антена»-ро иҷро мекунад. Акнун ин бадбахт бе бурутҳояш чӣ кор мекунад?

– ...-мо ҷавобе надоштем ва гунаҳкорона сар ҳам кардем.

– Дигар такрор нашавад, фаҳмидед?

– Майлаш, дигар намекунем, – ваъда додем.

Нозу ширин буд Мошон. Рафторҳои ҷолибу дилнишин мекард, то ҳудастро дар дили ҳама ҷо кунад. Чун бачаҳо дар дастрасияшон бошад, зиёд азияташ мекарданд, ҳамеша ҷои хоби Мошон болои тахти курпаҳо буд, зеро дар он баландӣ дасти бачаҳо намерасид ва аз навозишҳои бамавриду бемавридашон дар амон буд. Аҷаб хоби ширину бароҳате мекард, ҳаваси кас меояд. Аввал ҳалқа зада меҳобид, баъди камтар вақт ба пушт меҳобид, ки шикамаш намоишкорона сафедӣ мекард. Ё як даштастро ба рӯяш гузошта меҳобид, гӯё чашмонастро аз рушнӣ ҳифз мекард. Аз хоб бедор шудан баробар ором-ором поин мешуд, якта-якта қадам партофта меомад назди ман ё падарам ё бародарон ва як «мяу» мегуфт. Оҳиста-оҳиста ба ҷалби таваҷҷуҳи ҳозирон шурӯъ мекард. Думастро баланд карда, хур-хуркунон ҳудастро ба баданамон мемолид. Ҳатман навозише подош гирифта, мерафт аз пайи корхояш. Аммо бо модарам ҷуръат намекард ин гуна рафтор намояд. Чун модарам зуд ўро аз раъяш мегардонд.

– Наё пеши ман!

Аҷоибаш ин буд, ки бо як бор гуфтан мефаҳмид ва итоат мекард. Мешуд, ки мо, баҷаҳояш, баъзан вақт ба гуфтаҳои модарам итоат намекардем, вале боре надидам, ки Мошон сарпечӣ карда бошад. Дар дилам мегуфтам, ки агар хуб тарбия кунӣ, ҳайвон ҳам одам мешудааст, яъне, тарбияи инсонӣ мегирифтааст.

Аммо вақтҳои охир Мошон бисёр мекушид ба модарам маъқул шавад. Аз рафторҳояш бармало намоён буд талошҳояш.

Як нисфишаб доду ғиғони модарам ҳамаро ба по хезонд. Чӣ гап бошад? Худоё, касал нашуда бошанд? – ҳайрон будем. Зуд сӯи хонаи хобашон давидем. Вақте ворид шудем, Мошон дар кунҷе гунаҳкорона, сар ҳам карда нишаста буду модарам ўро ҷанг мекард.

– Хай шуд, бисёр сахташ нагир! Мошони бечора ин қадар туро дӯст медораду ту бошӣ, ўро меранҷонӣ – падар тарафи гурбаро гирифтани шуд.

– Ман безорам аз дӯстдориш, ҳамин ҳам

дӯстдорӣ шуд? Нимишабӣ маро дар хобӣ ширинам талхакаф кард, – паст намеомад модар.

– Хай, намекунад, ки омада дар бағали ман бихобад? Меҳраш ки ба ту бисёр аст, омада дар бағалат хобидааст, – гапро ба шухӣ бурданӣ шуд падар.

– Сахт тарсидам, аташ, беҳад сахт тарсидам. Як нафаси гарм ба рӯям расид, бедор шуда нигоҳ кардам, аммо дар торикӣ чизе ба чашмам натофт. Даст-даст кардам, ки яке дастам ба як чизи мулоими пашмин расид, талхакаф шудам, ки эҳ, Худо, ин чӣ бошад, ягон бало бошад? Дилам қариб аз кор монд, – гила мекард модарам, ки аз рафтори Мошон ранҷида буд.

Модар хӯроки шом мекашид. Як лаълиро ба замин гузоштан замон Мошон давида омада онро бӯ кашид. Ва ҳамин лаҳза зарбаи химчаро аз дасти модарам хӯрда, гурехта, ба таги ҷевони либосҳо даромада пинҳон шуд. Хеле ҳайрон шудем, ки чаро Мошон ин гуна рафтор кард? Чунки Мошон аз рӯйи тарбияи модарам одат надошт ба косаву табақ даҳон бизанад.

Чизеро дар пешаш мегузоштем мехӯрд, косаву лаълии хоси худаширо дошт. Машғули хӯрдани шом будем. Нохост «мяу» гуфт. Падарам нигоҳаш карду гуфт:

– Биё, гушнаӣ? Биё, ягон чиз бухӯр.

Мошон аз таги ҷевон намоён шуд. Нигоҳаш ба нигоҳи модарам бархурду истод. Рӯи ду пои ҷафояш нишаста, бо чашмони бечораш ба падарам нигоҳи мазлумонае кард. Падарам дилсӯзона гуфт:

– Биё охир, чаро истодаӣ? Мошон як назар ба модарам карду боз нигоҳашро ба сӯи падарам гардонд.

– Эъ бача, ту чӣ хел мардакӣ, ин хел тарсончак набудӣ-ку? Биё, охир, ягон чизат бидиҳем, бихӯр. Мошон як қадам бардошт. Оҳиста як гом пеш омад, вале чашмашро аз модарам намеканд. Қадами дуюмро гузоштан замон модарам садо дод:

– Ку, ҷафо бигард, беадаб, ту имрӯз бояд ҷазо бигирӣ.

– Эъ, очаш, ҳамин бечораро ту ғам додӣда. Туро хӯрдан мефора ира намефора?

– Ман барои хӯрданаш намегӯям, имрӯз «нарушений»-и сахт кард, бояд танбеҳ шавад.

– Чӣ кор кард?

– Лаълиро фӯк зад.

– О, ин лаълитон мисли лаълии Мошон аст, гулҳояшро бин, монанд, бечора фикр кардааст, ки хӯрокаш додай, барои ҳамин давида фӯк задааст. Ин Мошони мо доноча аст-ку, ба ҳар косаву табақ кордор намешавад.

– Эъ, вой рост мегӯӣ, лаълии ҳамсоя аст, мехостам хӯрок кашида ба онҳо низ равон кунам, – қаҳри модар каме паст шуд.

Айёми баҳорон буд. Падарам аз мо пурсид:

– Мошонро надидед?

– Не, ата надидем.

– Намедонам кучо рафтааст, чанд вақт шуд ба чашмам наметобад...

Чанд рӯзи интизории дигар низ аз Мошон дарак нашуд. Албатта, дар ин байн мо ҳам даст болои даст нанишастем ва тамоми қишлоқро ҷустуҷӯ кардем, аммо бефоида, аз Мошонамон хабаре наёфтем. Гӯё ба қаъри замин фуру рафта буд.

Рӯзҳо мегузаштанд. Боре модарам гуфтанд:

– Гурбаеро дидам, мисли Мошон буд, хеле атрофи хона чархид, вале боз нопадид гашт. Фикр кардем монанд кардаанд. Агар он гурба Мошони мо мебуд, ҳатман дар хона мемонд, моро медид. На, вай Мошон набудааст. Мошони моро яқин касе дуздидааст, чун хеле гурбаи нозу доно ва дилрабо буд. Ҳама аҳли хонадон ёдаш карда будем. Ростӣ, диламон барояш гум мезад. Бисёр меҳостем наздамон бошаду навозишаш кунем, садои хур-хурашро бишнавем, атрофамон бичарҳад ва аз мо талаб кунад, ки сарашро сила кунем. Ин ормонҳо дар диламон ҷӯш мезад, вале ҳайҳот, Мошоне набуд, ки онҳоро амалӣ кунем. Ҳатто, модарам, ки ҳамеша чашми диданашро надошт, оҳиста-оҳиста Мошон мегуфтагӣ шуд.

– Аҷаб ҷонвари бевафо будааст-да! Наход ҳамаро партофта равӣ!

– Очачон, охир шумо ўро бад медидед-ку! Ёдаш кардед магар?

– Ман бадаш намедидам, ба таври худам

дӯшташ медоштам, вале намегузоштам, ки зиёд эрка шавад. Дар хонадон бояд як нафар сиёсат дошта бошад, чи барои ҳайвони хона, чи барои аҳли хонадон. Шумо бисёр бардор-бардораш мекардең, ман мачбур будам, ки худамро ҷиддӣ бигирам.

Хабар омад, ки ҳамсоҷамон Мошонро ҳамроҳи як гурбаи дигар дидааст. Боз бо ҳамин чанд муддат дар борааш чизе нашунидем. Хомушӣ буд. Аммо хомуширо худӣ Мошон шикаст. Рӯзе аз болои девори ошхона нигоҳи ҷашмони дурахшонашро дида, падарам ўро шинохт ва мисле, ки яке аз фарзандонашро дербоз надида бошад:

– А, бача, биё, ку! Дар кучоҳо мегардӣ? Биё-биё садқаи қадамот, ёдат кардем. Э, мардум Мошон омадай, Мошонамон!

Ҳама давида рӯи ҳавлӣ баромадем. Мошон аз рӯи девор оҳиста поин фаромад. Назди падарам омад. Падар сарашро сила карда гуфт:

– Бача, бемеҳр шудай!

Мошон «мяу» гуфта ба пушташ нигарист.

Ҳамагӣ дида ба он тараф дӯхтем. Як гурба бо чанд гурбачаи дигар давон-давои наздаш расиданд. Бо аҳли оилааш хабаргириямон омадаст! Чӣ қадар хурсанд шудем. Аз хурсандӣ дар курта намеғунҷидем. Модарам бо шухӣ гуфтанд:

– Тӯя тоқа хӯрдӣ, Мошон? Ақаллан як бор ҳам биед, нагуфтӣ, ҳа?

Хандаи аҳли хонадон ба осмон печид. Аммо баъди чанд вақт боз дар чеҳраҳои мо ғам соя афканд, чун Мошон таркамон кард. Ҳамон тавр ногаҳонӣ, мисли омаданҳояш. Таъми озодиро чашид. Дар даҳонаш мазза дод магар, ки дигар нахост ба хонааш, ба макони ҳамешигиаш, ки бихиштро мемонд, баргардад. Озодиро аз ҳама нӯшу неъматҳои дунё авлотар донист Мошони мо.

Мо баъди Мошони аввалин чандин Мошони дигар доштем, вале меҳри он Мошон дигар буд. Ёдат ба хайр, ҷонвари хубамон.

Пасгуфтор

Қурбонова Дилафрӯз Авазовна 2 июли соли 1981 дар деҳаи Душанбеи ноҳияи Фархор дида ба олами ҳастӣ кушодааст. Айёми тифлию наврасияшро дар ҳамон ҷо паси сар кардааст. Пас аз хатми мактаби миёнаи рақами №52 ба омӯзишгоҳи омӯзгории шаҳри Кӯлоб ҳуҷҷат супорида, пас аз таҳсил соҳибхтисос мегардад. Барои идома додани таҳсил, ба пойтахти кишвар – Душанбе раҳсипор мешавад. Дар Донишгоҳи давлатии хунароҳон зебои ба номи М. Турсунзода дохил шуда, ҳамзамон дар ансамбли эстрадии «Гулшан» ба

фаъолияти сарояндагӣ шурӯъ мекунад. Дар ҷамъомадҳову чорабиниҳои давлатӣ ширкати фаъолоне менамояд. Новобаста ба душвориҳои донишҷӯӣ чанд сурудӯ оҳанг сабт кардаву ба навор мегирад. Дар барномаҳои театрии низ ҳудашро санҷида, нақшофарӣ намудааст.

Баъди хонадоршавӣ, ҳудашро ба оила мебахшад ва саҳнаи ҳунарро ба тамоми тарк намуда, канор меравад. Бо амри тақдир чандин сол дар Федератсияи Россия кору зиндагӣ кардааст. Оиладор, соҳиби се фарзанд.

Аз хурдӣ ба шеърӯ дӯстона, назму наср, ҳулоса ба адабиёти классикӣ муосир шавқу рағбати беандоза дошт. Орзуи аҳли фарҳангӯ соҳибқалам шуданро дар дил мепарварид, зеро волидайнӣ фарҳангдӯстдораш ӯро дар як муҳите ба воқеа мерасонданд, ки саршор аз илму адаб, нақҳати хирад ва атри нафиси камолот буд. Ҳанӯз хонандаи синфи панҷум буд, ки шеърӯнаҳоро аз эҷоди хеш ба як дафтар ҷамъ оварда, мутаассифона, онро аз даст медихад. Ба сабаби ин зарба дигар аз навиштан даст мекашад, вале ҳеҷ гоҳ аз олами зебои адабиёту фарҳанг дур набуда. Чандин муддат аст, бо пеш омадани шароити мусоид

қаламро дӯсту ҳамнафаси хеш қарор дода, ба навиштани дилнавиштаҳо машғул аст. Му-соҳибаву мақолаҳо, дostonҳову ҳикояҳояш дар матбуоти даврӣ, аз ҷумла «Фирӯза», «Адабиёт ва Санъат», «Ҷумҳурият», «Ҷавонони Тоҷикистон», «Чархи гардун», «Оила», «Дишидак», «Роҳнамои хонавода» ва ғайра пайваста рӯи чоп меоянд. Дар шабакаҳои иҷтимоӣ низ иштироки фаъолона дошта, мекӯшад дар фазои маҷозӣ низ рисолати адиб буданро сарбаландона анҷом диҳад.

Забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва хатти форсиро мусаллат буда, ба корҳои тарҷумавию баргардонӣ низ машғул аст. Айни ҳол дар баҳри беканору мавҷи «Адабиёт» бо заврақи сухан ба шиноварӣ машғул мебошад. Умед бар он мебандад, ки дар ҷодаи фарҳангу адабиёти кишвар заҳмат кашида, ба халқи азизу сарбаландаш хидмати шоёнро ба анҷом бирасонад.

КИТОБ БО ТАМҒАИ НАШРИЁТИ
«АДИБ» ЧОП ШУДААСТ

Феҳрист:

ПЕШГУФТОР	3
Ассалому алайкум	9
Китоби орзу	15
Ангуштарӣ	21
Аҷаб зебост	39
Офатат бизанад илоҳим	43
«Свидания» дар лифт	51
Меҳри модарӣ	57
Хидмати бепул	63
Худо туро бибахшад	67
Холаи Садафмо	83
Панди боғбон	91
Оина	95
Вохурӣ дар тобут	101
Гурбаи мошон	107
Пасгуфтор	123

کتاب آرزوها

چند ورق پاره شده کتاب را که ناگهان به دستش افتاده بود « از بی‌کاری کدو کاری» گفته چشم دواند خواند و دیگر مفتون شده تا آخرین پاره‌اش خواند. اما در جای خیلی جالب ورق‌ها تمام شدند. دنبال دوام کتاب گشت ولی بی‌فایده، مقصود به دست نیامد...وقتی که بزرگ شد مقصد گذاشت تا این قصه را خودش نويسد لیکن طبع دلش نیامد.

از خُردی عاشق کتاب بودم. کتاب همیشه یک جزء جداناپذیر زندگیم بوده، هست و انشاءالله خواهد ماند. بی‌کتاب، بی‌علم و معرفت حیات انسانی بی‌نور و کم‌رنگ است صفایی ندارد، معنایی ندارد.

کتابی که در دست دارید از چند حکایه که هر کدام منشاء واقعی دارند عبارت است. کلّ نوشته‌ها در مطبوعات و فضای مجازی پیشکش خوانندگان شده و مورد استقبال زیاد قرار گرفته است. از این رو تصمیم گرفتم تا در شکل مجموعه‌ای آن را درآورده به دوست داران کلام بدیع برسانم.

دل افروز قربانی

کتاب آرزوها

دل نوشته‌های دل تاجیک

مؤلف: دل افروز قربانی

طراحی جلد: رامش شیرعلی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳. ش/ ۲۰۱۴ م

شمارگان: ۵۰۰ جلد